LIETUVIŲ DIENOS

ŠV. TĖVAS PAULIUS VI KALBASI SU NAUJUOJU VYSKUPU PR. BRAZIU

LITHUANIAN DAYS

MARCH, 1965

1965 M. KOVO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editot
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; New Haven, Conn. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood, California 90029 • Telefonas: 664-2910

KOVAS, 1965 METI **MARCH, 1965**
Nr. 3 (152), XVI metai **Vol. XVI, No. 3 (152)**

TURINYS / CONTENTS

Aleksandras Mauragis, **Dviejų kartų kryžkelėje.** Jaunimas ir lietuvybė 3
Konsekruotas vyskupas Pr. Brazys, MIC. K. 4
Vysk. P. Brazys, **Mintys.** 5
Mūsų idealai laimės. V. M. pokalbis su min. St. Girdvainiu. 5
Vasario 16 iškilmių svečiai Lietuvos Pasiuntinybėj Washingtone. Iliustruotas reportažas. A. P. 7
Juozas Tininis, **Laiškai Andromachai.** 8
Aldona Prižgintaitė, **Gintaro karoliai, Minutė.** Eilėraščiai. 8
Pr. Dom. Girdžius, **Eilėraščiai iš Paryžiaus ciklo.** 9
Balys Chomskis, **Muzikinė baladė Čičinskas.** "Dainavos" pastatymas. 10
"Dainavos" ansamblio istorija. 11
Arkiv. A. Samore lanko Chicagos lietuvių centrus. Foto A. Kezys, SJ. 13
Iš dailės parodų. A. Kurauskas ir V. O. Virkau Los Angelėse. 14
KNYGOS IR AUTORIAI. Kalba rezistencijos faktai. "Vienų vieni" knygos rec. K. Jokubaitis. 16
M. Slavėnienė, **Lietuviai literatai Sydney mieste.** Plunksnos klubas. Literatų būrelis. 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. 18
Žmonės, Dienos ir Darbai. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Editorial. 21
Midsummer, a short story by M. Katiliškis. 22
How to Move into an Apartment? Translation from the Lithuanian. 23
Lithuanian History in Stamps. Part LXXV. By A. Bernotas. 24
Remarks 24
LITHUANIANS MAKE NEWS 25
Iš lietuvių spaudos. 26

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover — Pirmas viršelio psl.

Šių metų vasario 14 d. Maria Santa Maggiore bazilikoj Romoje įvyko kun. Prano Brazio konsekravimas vyskupu.

Konsekravimo ceremonijas atliko kard. Carlo Confolonieri, arkiv. Antonio Samore ir vysk. V. Brizgys. Iškilmėse dalyvavo daug dvasininkų ir keli šimtai lietuvių.

Paskui tą pačią dieną buvo pagerbimo pietūs ir vakare akademija. Pagerbime tarp kitų aukštų svečių dalyvavo buv. Apaštališkojo sosto Pasiuntinybės Lietuvoje sekr., dabar arkiv. A. Samore ir paskutinysis Nepriklausomai Lietuvai Vatikano atstovas nuncijus L. Centoz.

Konsekracijos išvakarėse Pop. Paulius VI priėmė lietuvių apie 200 asmenų delegaciją iš Italijos, Vokietijos, Anglijos, JAV-bių ir kt.

On Feb. 15th of this year at the Santa Maria Maggiore Basilica in Rome Rev. Pranas Brazys, MIC, was consecrated as bishop.

The ceremonies were performed by Cardinal Carlo Confolonieri, Archbishop Antonio Samore and Bishop V. Brizgys. Many of the higher clergy, professors, Lithuanian clergy and laymen were present at the ceremonies.

On this same day Bishop P. Brazys was honored at the St. Casimir College in Rome. Present were numerous representatives of Lith. organizations and other distinguished guests. Also honoring with their presence were Arch. A. Samore and L. Centoz, the last Vatican Nuncius to Independent Lithuania .

The celebration took all day. That was a special holiday for Lithuanians of Rome and the Free World: it was the first appointment of a bishop to oversee the spiritual matters of Lithuanians in Western Europe.

On the eve, Feb. 13, Pope Paul VI granted an audience to a Lithuanian delegation, which included about 200 guest who had arrived for Bishop P. Brazys consecration from various countries.

Back Cover — Paskutinis virš. psl.

Kryžių Lietuva. V. Augustino foto.
Lithuania — land of Crosses.

Popiežiaus Pauliaus VI audiencija lietuviams š. m. vasario 13 d. Dalyvavo apie 200 Europos ir Amerikos lietuvių. Popiežius pasakė svarbią kalbą.
Iš kairės: prel. Tulaba, šv. Kazimiero kolegijos rekt., kurį Popiežius audiencijos metu paskelbė Apaštališkuoju Protonotaru, Lozoraitienė, min. Lozoraitis, prel. V. Mincevičius, PLB Italijos kr. vald. pirm. ir Sielovados dir., min. Karvelis, prel. Razminas, prof. kun. Zeliauskas, Vatikano spaustuvių viršininkas, kun. dr. Vaišnora, prel. Ignatavičius, T. Bernatonis ir k.
Pope Paul VI receives Lithuanians in a private audience.

Dviejų kartų kryžkelėje

Aleksandras Mauragis, Sydney, Australija

Kartų nesutarimai ir nutautėjimo problema

Įgimtas žmogaus prigimtyje pažangos pradas verčia jaunesniąją kartą ieškoti naujų kelių, naujų idėjų ir kritiškai pažvelgti į vyresniosios kartos darbus ir vertybes. Šio kultūrinio proceso eigoje iškyla dviejų kartų – vyresniosios ir jaunesniosios – problemos. Jos atsispindi viso gyvenimo plotmėje: madoje, mene, moksle, literatūroje ir ypač socialinėje bei politinėje srityse, kur jos kartais iškyla reformomis, maištais, revoliucijomis.

Jei pažvelgsime į savo tautos netolimą praeitį, galėsime pamatyti ne tik istorijos knygose, bet ir literatūroje šio gyvenimo reiškinių. Adomo Mickevičiaus veikale "Ponas Tadas" atsispindi to laiko vyresniosios kartos ir jaunesniosios nesutarimai dėl socialinių reformų. Jaunesnioji karta reikalavo baudžiavos panaikinimo, valstiečių buklės pagerinimo, kai vyresnieji to suprasti negalėjo ir įžvelgė naujose idėjose pavojų. Maironio "Jaunojoje Lietuvoje" jau randame kitas problemas. Jaunesnioji karta buvo užsidegusi tautinio prado ugdymu ir net juo vadovaudamasi siekė atkurti nepriklausomą Lietuvą, savarankišką, nieko bendro neturinčią su Lenkija. Vyresnioji karta to suprasti nenorėjo, būdama sulenkėjusi, tokias "litvomanų" idėjas laikė pavojingomis.

Tačiau ne vien teigiamas pradas veikia jaunuomenę pažangai kurti, čia veikia ir kitos aplinkybės ir ypač giliai glūdinti psichologinė tiesa, kad jaunimas pasijunta esąs moderniškas ir ima didžiuotis prieš senąją kartą, kurią ji laiko atsilikusia. Tatai išplaukia iš nesubrendimo, nepatyrimo gyvenimo reiškinių, ir todėl gali būti pavojinga jaunesniosios kartos pažangai, nes kartu su senomis tėvų madomis yra atmetamos ir vertybės, tveriančios visas kartas.

Šiuo tarpu šios plačios problemos mes neliesime ir panagrinėsime tik vieną aspektą, būtent, tautinės kultūros plotmėje, ir tai ne visumoje, o tik išeivijoje. Mums rūpi išgirsti dialogo tarp vyresniosios ir jaunesniosios kartos tautinėmis temomis. Tautiškumo problemos išeivijoje yra pačios svarbiausios, nes jos liečia tautinę gyvybę. Nutautėjimas yra tautinė mirtis.

Visų pirma iškyla rimtas klausimas: ar galima išeivijoje išlikti nenutautėjus ir kaip ilgai? Vyresniajai kartai nutautėjimas yra neįmanomas net ir tuo atveju, kai ignoruojamas visas lietuviškas pasireiškimas, visa lietuviškoji veikla. Kas kita yra jaunesniajai kartai, – čia reikia pastangų išlikti nenutautėjusiam. Bet kai trūksta pažinimo žinių, įsijautimo į tautines vertybes, į tautinę dvasią, kai trūksta sąmoningumo, tada pristinga ir ištvermės ir meilės lietuvybei. Tada nutautėjimas darosi lengvas ir, pasakytume, natūralus.

Tauta yra formuojama kultūros, geografinių sąlygų ir biologinių pradų, kurie reiškiasi žmonių prigimtyje. *Toliau 6 puslapyje*

Po konsekracijos iškilmių. Iš kairės: Arkiv. Antonio Samore, Nepapr. Bažnyčios Reikalų Kongregacijos sekr., Kardinolas Carlo Confalonieri, Konsistorinės Kongr. sekr., vysk. P. Brazys, MIC.

Konsekruotas vyskupas Brazys

Vasario 14 dieną Romoje lietuviai turėjo nepaprastą šventę — buvo konsekruotas vyskupu Pranciškus Brazys, MIC.

Apeigos vyko Santa Maria Maggiore bazilikoj. Konsekravo konsistorinės kongregacijos sekretorius kardinolas Carlo Confolonieri, kartu dalyvaujant Nepaprastų Bažnyčios reikalų sekretoriui arkivyskupui Antonio Samore ir vyskupui Vincentui Brizgiui. Asistą sudarė Marijonų generalinio namo kunigai, kolegijos klierikai bei lietuvių šv. Kazimiero kolegijos auklėtiniai. Iškilmėse dalyvavo, be šv. Kazimiero kolegijos viršininkų ir kunigų, min. S. Lozoraitis su žmona, Lietuvos Pasiuntinybės sekretorius prie Vatikano S. Lozoraitis Jr., Vliko atstovas dr. P. Karvelis, daug lietuvių iš Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos, JAV-bių (dr. P. Kisielius, dr. J. Makštutis, kun. Yla, prel. Juras ir kt.) ir gal būt visi Romos lietuviai, nes kas norėtų tokią progą praleisti: įšventinamas pirmas lietuvis vyskupas laisvajame pasaulyje, skiriamas lietuvių reikalams.

Po konsekracijos tėvų marijonų namuose įvyko naujojo vyskupo garbei pietūs su kviestais aukštais oficialiais dvasininkais bei kitais svečiais pasaulečiais.

Popiet buvo iškilmingas naujojo vyskupo pagerbimas, kuriame vadovais buvo prel. V. Mincevičius ir mons. L. Tulaba. Sveikinimo kalbas pasakė vysk. V. Brizgys, arkiv. Samore, min. Stasys Lozoraitis.

Vasario 13 d., šventimų išvakarėse, šv. Tėvas priėmė Specialioj audiencijoj lietuvius, kurių buvo apie 200. Audiencijoj šv. Tėvas Paulius VI pasakė labai šiltą ir lietuvius suprantančią kalbą, pradėdamas žodžais:

"Džiaugsmu plazdančia širdimi sutinkame jus, mieli katalikiškosios Lietuvos vaikai, suplaukę į Romą iš įvairių Europos bei Amerikos kraštų, trokšdami dalyvauti konsekracijoj vyskupo Pranciškaus Brazio, kuris buvo išrinktas rūpintis Europos lietuvių, gyvenančių už tėvynės ribų, dvasiniais reikalais. Nereikia nė aiškinti, kaip arti mūsų širdies jūsų kilnioji tėvynė.

Toliau jis kalbėjo:

Mūsų mintys pirmiausia krypsta į mielus sūnus ir dukteris, kurie, gyvendami tėvynėje, rodo savo meilę r prisirišimą prie Kristaus, nugalėdami didžiausias kliūtis, dėdami sunkiausias pastangas. Mus guodžia mintis, kad šie sūnūs ir dukterys, nors ir kamuojami priespaudos ir vargų, tvirtai laikosi dvasiškų turtų, kurių jokia žemiška jėga iš jų širdies neišplėš... Pagal savo išgales stengiamės nieko nepraleisti, kas galėtų prisidėti prie tikėjimo išlaikymo lietuvių tautoj ir prie to, kas ją glaudžiau rištų su šv. Petro sostu..."

Vasario 18 d. vysk. P. Brazys dalyvavo Romos lietuvių kunigų sąjungos susirinkime. Į jį taip pat atsilankė Amerikos Kunigų Vienybės pirm. prel. P. Juras, kun. St. Yla, kun. S. Matulis (Londone leidžiamo laikr. "Šaltinio" red.) ir kt.

Vysk. P. Brazys taip pat dalyvavo Romos ateitininkų draugovės susirinkime, kur jis pasakė kalbą, tarp kitko pastebėdamas, kad — Kas nepažįsta tiesos, tas niekada negali būti tikrai laisvas. Tolėjimas nuo tiesos, pasak vyskupo Brazio, neša vergiją. Nuolatinis augimas tiessos meilėje, darymasis vis labiau betarpišku, natūraliu tiesos atžvilgiu yra kiekvieno mūsų uždavinys.

Manoma, kad vyskupas P. Brazys savo rezidavimo vieta pasirinks Londoną (M. K-as),

Vyskupo P. Brazio konsekracijos ceremonijų metu Maria Santa Maggiore bazilikoje.

Scenes from the consecration of Bishop P. Brazys, MIC in Rome.

MINTYS

Iš kun. dr. Prano Brazio, MIC raštų

(Iš "Lux Christi" 1955 metų spalio m., nr. 3)

Neturto dvasia

Milionierių kultas šiandien yra visuotinis. Visur ir visi juos gerbia, kaip kokius pasaulio šventuosius. "Mokykis gyventi" knygose jie pristatomi kaip išminties, ištvermės ir heroizmo viršūnės. Kas jais nesistebi, kaip kokiomis Hollywoodo Mekos žvaigždėmis? Net vienuolynus pasiekia šita šventvagiškoji stabmeldystė.

Šv. Tomas Akvinietis su šv. Augustinu pastebi, kad dvasinės gėrybės žmones jungia, o medžiaginės — skiria. Taip yra todėl, kad tas pačias dvasines gėrybes vienu kartu gali turėti visi, o medžiagines — ne! Mokytojas, perduodamas savo žinias mokiniams, nepasidaro mažiau žinąs. Tačiau ant tos pačios kėdės iš karto negali sėdėti du, ir to paties kąsnio negali nuryti penki žmonės. Dvasinės gėrybės žmones jungia. Kai visi yra tos pačios minties, tų pačių jausmų ir nusistatymų, jie yra vieningi, nes supranta ir užjaučia vienas kitą. Tačiau kai keli žmonės turi vieną ir tą patį medžiaginį daiktą, greitai kyla nesusipratimų ir susipeša...

Šitas dalinimasis eina iš pačios medžiaginės gėrybių prigimties. Ant tos pačios vietos iš karto negali stovėti du žmonės. Reikia dalintis žeme, drabužiu, pastoge, duona. Bet tas dalinimasis gali būti dvejopas... Pirmasis dalinimasis kyla iš meilės, ir todėl žmones jungia. Antrasis eina iš savimylos ir sėja nesantaiką, vaidus ir neapykantą. Iš šios dvejopos dvasios atsiranda **dvejopas komunizmas.**

Pirmasis yra krikščioniškasis komunizmas. Jis kyla iš neturto dvasios: iš atsižadėjimo turtą laikyti gyvenimo tikslu. Jo pagrinde yra noras dalintis, duodant kitiems. "Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. Lobį ir turtus jie parduodavo ir iš to dalino visiems, kaip kiekvienam buvo privalu" (Apd. 2, 44-45)... Vienuolijos yra šito vienijančio ir širdis laisvinančio komunizmo pavyzdys.

Antrasis komunizmas yra demoniškasis. Jo pagrinde yra turto dvasia. Jam nėra nė Dievo, nė sielos, nė amžinybės. Vienintelė vertybė, dėl kurios verta žmogui gyventi, yra žemiškosios gėrybės. Jų komunistas nori pasiekti, kaip savo vienintelį gyvenimo tikslą. Visa kita yra tik priemonė. Prie turtų jis nori prieti pasidalinimo keliu. Tik tas pasidalinimas yra visai kitoks. Jis nieko nenori duoti. Keikdamas savo skurdų proletaro likimą, jis tykoja išveržti turtą kitiems. Štai kodėl šitas komunizmas, dalinimasis kitų turtus, dalina žmones ir pavergia širdis ir dvasią. Prievarta, kumštis gniaužianti neapykanta ir teroras skina jam kelia pasaulyje. Organizuotas išnaudojimas seka jo pėdomis...

Užmiršta dorybė

Viltis yra mažiausiai pažįstama malonės jėga mūsų sieloje. Dauguomenė ja beveik visai nesirūpina, nors išganymui ji yra nemažiau reikalinga, kaip tikėjimas. Jeigu dvasinis gyvenimas šiandien daugiau yra tik nedrąsus tūpčiojimas ant vietos, kalta yra tikrosios vilties stoka...

Kraštutinybės

Kiekvieną dorybę lydi dvi kraštutinės ydos: perdėlis ir nepridėlis. Pirmoji perdeda, antroji pakankamai neprideda savo pastangų teisingam dorybės saikui pasiekti. Taip, pvz., tikras darbštumas tarp tingėjimo ir persidirbimo, tikras tikėjimas — tarp prietarumo ir netikėjimo...

Popiežius Paulius VI priima diplomatus; min. S. Girdvainis laukia eilės.
Pope Paul VI during diplomats' reception. Min. S. Girdvainis, right, waiting to be greeted by Pope Paul VI.

MŪSŲ IDEALAI LAIMĖS

Pasikalbėjimas su Lietuvos Ministeriu prie Šv. Sosto Stanislovu Girdvainiu

— Kokie yra įvykę pasikeitimai Lietuvos Pasiuntinybėje prie Šv. Sosto ir kokia tų pasikeitimų reikšmė?

— Praeitų metų gruodžio mėnesyje Stasys Lozoraitis jr. buvo įrašytas į diplomatinį sąrašą, t. y. gavo pilną diplomatinį pripažinimą.

Šio įvykio reikšmė yra dvejopa: visų pirma tai yra neabejotinas Švento Tėvo didelio palankumo ženklas Lietuvai. Antra, kalbamas įrašymas į diplomatinį sąrašą žymiai palengvina ir sustiprina visos Pasiuntinybės veiklą.

— Ką Tamsta, Pone Ministeri, galite pasakyti apie Pasiuntinybės veiklos galimumus šiuo momentu?

— Pasiuntinybė šiuo momentu gali veikti visose reikiamose srityse be jokių suvaržymų. Jos svarbiausios veikimo sritys yra šios: politinių Lietuvos reikalų gynimas, Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų konsuliarinis aptarnavimas, santykiai su spaudos organais bei kultūrinėmis organiazcijomis.

Aš norėčiau pabrėžti, kad ypatingai šiais, liūdnos sukakties, metais, yra svarbu ir reikšminga atminti, jog Lietuva daugelyje kraštų tebeturi diplomatines misijas ir kad sovietinės okupacijos nėra pripažinusi nei viena didelė valstybė.

— Ar Šventasis Tėvas informuojamas apie padėtį okupuotoje Lietuvoje?

— Šv. Tėvas per Valstybės Sekretoriatą gauna visas reikiamas informacijas apie Lietuvą. Jos yra teikiamos ne tiktai Pasiuntinybės, bet ir lietuviškos dvasininkijos, kuri ypatingai seka ir rūpinasi bažnytiniais reikalais.

Nereikia užmiršti, kad Popiežius Paulius VI ilgus metus ėjo aukštas bei atsakingas pareigas Sekretoriate, kurin tiek karo metu, tiek pokario laikais, suplaukdavo didelis kiekis informacijų iš įvairių pasaulio kraštų, taigi ir Lietuvos. Tuo metu per Mons. Montini rankas perėjo visos didžiosios tarptautinės politikos problemos ir visi svarbūs bažnytiniai reikalai. Šv. Tėvas todėl labai gerai pažįsta šių, mūsų laikų, sunkius ir dažnai skaudžius klausimus.

Vasario mėn. 13 d. iškilmingoje audiencijoje susirinkusiems lietuviams Popiežius Paulius VI pareiškė: "Nėra reikalo pakartoti, kaip arti Mūsų širdžiai yra jūsų garbingoji tauta.

Lietuviai J. A. Valstybėse taip pat turėjo gerą progą išgirsti apie Šv. Sosto susirūpinimą Lietuva, kurį savo gražioje ir turiningoje kalboje pabrėžė didelis Lietuvos draugas Arkivyskupas Samorė.

— Kaip Tamsta vertini dabartinę bažnytinę padėtį pavergtoje Lietuvoje?

— Ji yra labai sunki. Stalino laikais ji buvo persekiojama vienokiu būdu, dabar gi kova prieš bažnyčią ir tikybą įgavo kiek kitokias formas, kurios jokiu būdu nėra mažiau pavojingos. Bolševikai daro viską, kad bažnyčia tyliai uždustų. Jos natūrali misija yra visokiais būdais varžoma. Todėl labai svarbu nuolat budriai sekti jos padėtį, nuolat tiksliai informuoti viešąją nuomonę ir visais prieinamais būdais palaikyti mūsų tautiečių krašte religinius jausmus gyvus ir nepalenktus.

Taip pat labai svarbu išreikšti solidarumą su tais, kurie sunkiausiose valandose lieka ištikimi Bažnyčiai ir tautai.

— Kaip Tamsta, Pone Ministeri, žiūri į ateitį?

— Aš žiūriu į ateitį realiai. Sovietinis plėtimasis yra galimas tiktai ten, kur nėra reikiamos valios jam pasipriešinti. Šiaip sovietinė sistema yra pilna prieštaravimų ir pati savyje neša žlugimo sėklą. Maskva nuolat turi pripažinti, kad čia vienoje, čia kitoje sritvje sistema yra privedusi prie nepasisekimo. Toji sistema nėra išsprendusi jokios moderniųjų laikų problemos.

Mūsų visų pareiga yra prisidėti prie istorinės kovos už laisvę ir pagrindinės žmogaus teises. Toji kova bus sunki ir galbūt ilga. Aš esu tačiau tikras, kad laisvojo pasaulio, o taip pat ir mūsų idealai laimės, — *baigė pokalbį su mūsų bendradarbiu V. M. Romoje Ministeris St. Girdvainis.*

Roma, 1965 m. vasario 23 d.

S. Lozoraitis Jr. Lietuvos Pasiuntinybės prie Šv. Sosto sekretorius.
S. Lozoraitis, Jr., secretary of the Lituhanian Legation.

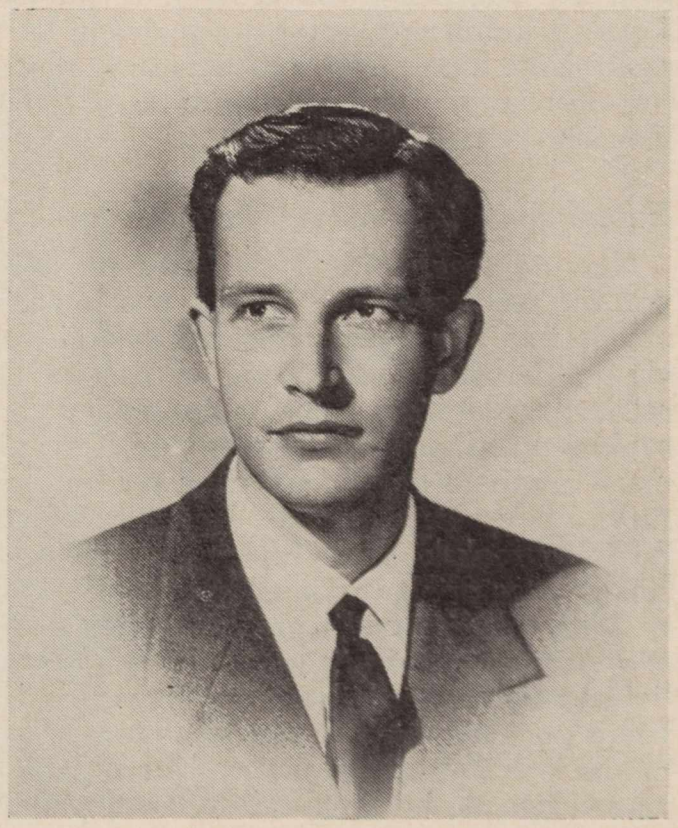

Kartų kryžkelėje...

Atkelta iš 3 psl.

Kai mes nutolstame nuo tautos kamieno, nutolstame ir nuo tautos kultūros šaltinių. Geografinė aplinkuma, kurioje tenka augti ir gyventi, suriša su vieta. Meilė tėvams, meilė savo tėviškei, meilė gamtai išaugina patriotizmą, kuris tampa jėga tautinei kultūrai ugdyti. Biologiniai pradai, kaip esame įpratę sakyti, kraujas, yra tik tuomet atsparus nutautėjimui, kai susiduriama su kita rase. Sakysime, rusų emigrantai Kinijoje nenutautėja, kai panašūs emigrantai Lenkijoje, Jugoslavijoje, Lietuvoje ir net Prancūzijoje dideliu nušimčiu nutausta. Taigi ir mūsų "lietuviškasis kraujas tos pačios rasės tautų tarpe yra kuo mažiausiai atsparus.

Ar verta būti lietuviu—ar verta būti žmogum

Todėl netenka perdaug stebėtis, kad ir mūsų jaunesniojoje kartoje iškyla tokie klausimai — ar verta būti lietuviu? Prieš keletą metų Sydnejuje "Šviesos" sambūrio susirinkime kaip tik ir buvo tokie klausimai nagrinėjami: ar verta būti lietuviu? Pats klausimo pastatymas jau rodo, kiek yra šiame reikale sąmoningumo. Tautiškumas nėra kokia nors vertybė, kuria galima būtų apspręsti vertę. Tai nėra koks nors komercinis, karjerinis reikalas, kuris galėtų apsimokėti ar ne. Tautiškumas yra asmenybės dalis, brangenybė, kurios negali iškeisti į kokį nors "apsimokėjima". Kiek turime gražių pavyzdžių, rodančių, kai dėl tautiškumo mirštama.

Man rodos, kad daug analogijos rastume, jei paraleliai pastatytume panašų klausimą: ar verta būti žmogum? Ar ne lengviau būtų gyventi atsisakius sąžinės, moralės, tautybės, tikėjimo ir Dievo, pagaliau gal ir visos kultūros, kuri mus verčia pasitempti, kad būtume žmonėmis. Ar ne geriau būtų būti tik socialiais galvijais. Aš manau, kad šis grubus klausimas jei nėra viešai keliamas ir diskutuojamas, tai gyvenime daugelio praktikuojamas. Šitas žmonijos tragizmas yra visuotinas ir apima visas tautas ir kartas. Kultūros kilimas ir smukimas pareina nuo to, kaip aukštai žmogus pakyla savo žmoniškume ir kaip žemai nukrinta į gyvuliškumą. Šioje vietoje ir iškyla tas kartų vertės įnašas: arba kultūra kyla su jaunesniąja karta, arba ji smunka. Kova už kultūrines vertybes yra dviejų kartu sankryžoje. Šiuo tarpu mes neliesime plačiai tos problemos; grįžtame prie savo iškelto klausimo — tautiškumo.

Nutautėjimo ir nenutautėjimo sąlygos

Nutautėjimas, kaip dviejų kartų problema yra tik mūs' specifinė išeiviu problema; ji nekyla ten, kur tauta natūraliai vystosi savo viduje. Bet užtat svetur ji tampa pagrindinės reikšmės klausimu, nes nutautėjimas yra sunkiai nugalimas. Kodėl taip yra? Visu pirma — jaunimas lengvai persiima svetima kultūra su papročiais, su meile žmonėms ir gamtai ir su mokslo suole įgyjamomis žiniomis. Žinoma, tas priklauso daugiau ar mažiau nuo to, kiek toks jaunuolis yra subrendęs savoje tėvų kultūroje, kaip jis gerbia tėvus, kiek giliai jis religingas ir laikosi savo tėvų papročiu. Kitais žodžiais, kiek jis yra samoningas savo tautinėje kultūroje. Matome, kad nutautėjimas vyksta ne be tėvų kaltės. Tėvų pareiga paruošti jaunuolį tautinėje kultūroje. Tautinė kultūra nėra įgijama nei žiniomis, nei raginimais kalbėti lietuviškai. Visas brendimo laikotarpis yra reikalingas atidžios priežiūros ir sekimo, kad laiku būtų vaikui patiekta reikalinga informacija su gilia meile ir pasiaukojimu. Neužtenka šeimoje kalbėti lietuviškai, bet reikia meilės lietuviškai knygai, lietuviškai veiklai, organizacijoms, institucijoms, kurios padeda augti ir bręsti jaunuoliams lietuviškoje aplinkoje.

Didelės reikšmės turi doriniai, religiniai, tautiniai papročiai žmogaus asmenybės formavimuisi, įgijami iš mažens ir pasilieką visam gyvenimui. Gen. V. Nagevičius pasakojo, kad jis lankydamasis Pietų Afrikoje sutiko vieną lietuvį, kuris 30 metų nebuvo matęs nei Lietuvos, nei lietuvių, ir kai išgirdo iš ten gyvenančių žydų, kad yra iš Lietuvos atvažiavęs kažkoks lietuvis generolas, atėjo su juo pasikelbėti. Kalbėjosi lietuviškai. Paklaustas, kaip jis nepamiršo lietuvių kalbos, atsakė, kad jis kas dieną kalbąs lietuviškus poterius, kuriuos ji mama išmokiusi. Suprantama, kad jaunystėje įgytas paprotys surištas su giliu tikėjimu išlieka kaip šventas sielos kampelis visam gyvenimui. Su malda grįžtama į savo jaunystę ir į tėvų žemę. "Gerbk savo tėvą ir motiną" — šiuo atveju turi be galo didelės reikšmės. Reikia manyti, kad ir žydų tautinė stiprybė yra paremta šiuo Dievo įsakymu.

Pasaulio jaunimo moralinis vacuum

Toliau — jaunesnioji karta yra veikiama ne tik kultūrinių apraiškų, kurios yra absorbuojamos su mokslo žiniomis, menu, gamtos ir žmonių meile, bet ir su šių laikų besireiškiančiomis jaunuomenėje blogybėmis, su šituo, taip vadinamu moraliniu vacuum. Beidejiškumas, vandalizmas, chuliganizmas ir visuotinos blogybės, besireiškiančios jaunimo masėse. Kriminalinių nusikaltimų procentas yra pašokęs visose valstybėse.

Verta čia priminti keletą skaičių dėl iliustracijos, kad geriau būtų galima suprasti tas aplinkybes, kuriose gyvename. Britams vandališkas turto sunaikinimas kaštuoja per 3.000.000 svarų kas metai. Kanadoje 18-21 metų jaunuolių nusikaltimų skaičius pakilo 21% per paskutiniuosius 4 metus. Tik vien Toronto mieste mokyklu turto sunaikinama kas metai už 250.000 dol. JAV jaunimo nusikaltimai auga skandalingai Moralinis pakrikimas didelis: siūloma homoseksualinį iškrypima legalizuoti ir daugiau jo nebelaikyti nusikaltimu *) Tas pats ir Britanijoje, kur skaičiuojama, kad vienas iš 20 yra homoseksualistas. Australijoje Viktorijos valstija praneša, kad mergaičių nuo 13-17 metu per 1960 ir 1961 metu gašlavimo nusikaltimų pašoko dvigubai, pasiekiant 1052 skaičių.

Panaši padėtis yra ir Naujojoje Zelandijoje, Skandinavijoje. Parkuose paminklai daužomi ir naikinami. Prie pamiklu kas naktį statomos sargybos. Negeresnė padėtis ir Pietu Amerikoje; Rio de Janero mažamečių teismo pirmininkas taip išsireiškė: "Daugiau mažamečiai padaro suaugusių žmonių nusikaltimų, negu patys suagusieii." Šita moralinį chaosą galima paaiškinti tik tuo, kad žmonija nutolo nuo Dievo, nuo religinio gyvenimo normų, kurios buvo socialinio gyvenimo druska.

Šių laikų taip vadinamas modernizmas nėra palankus nei tautinių, nei moralinių vertybių ugdymui. Jis veikia jaunesniąją kartą mūsų iškelto klausimo prasme, — būkime laisvi net ir nuo žmoniškumo, jei tik jis varžo mūsų laisvę ir trukdo "man tai patinka" (I like) įgeidžio pasireiškimus. Mūsų jaunimas nėra iki tokio nuosmokio priėjęs, bet jis yra viliojamas, gundomas tos vadinamos absoliučios laisvės malonumais.

Lietuvio studento pliusai ir minusai

Kai kuriais atvejais mes savo jaunuomene galime pagrįstai didžiuotis. Štai 1961 m. "Aidų" 10 numeryje pasirodė Jūros Gailiušytės rimtas straipsnis "Lietuvis studentas Jungtinėse Amerikos Valstybėse". Straipsnio autorė konstatuoja šiuos faktus: 1. religiniu ir moraliniu atžvilgiu lietuvis studentas JAV-se stovi gana aukštai; 2. jo intelektualinis lygis ir dabštumas yra geras, intelektualinis lygis gal net aukštesnis už grynųjų "jankių"; 3. lietuvis studentas turi idealizmo ir yra kūrybingas studentiškoje plotmėje (studentų organizacijose ir jų spaudoje): 4. lietuvis studentas yra susipažinęs su lietuvių kultūra ir populiarina pagal galimybes Lietuvos laisvės mintį tarp amerikiečių. Šias teigiamas Amerikos studentų savybes, manau, galėtume pritaikyti ir Australijos, Kanados bei visur kitur, kur tik mokosi lietuvis studentas. Straipsnio autorė čia pat iškelia silpną lietuvių kalbos mokėjimą ir kaltina tėvus, kad jie savo vaikų neišmokė lietuviškai kalbėti ir rašyti ir domėtis lietuviškais reikalais iš mažens. Todėl studentai lietuviškos organizacinės veiklos vengia gal labiausiai dėl silpno kalbos mokėjimo.

Dr. J. Girnius komentuodamas Jūros Gailiušytės straipsnį 1962 m. "Aidų" 3 n-je parašė daugelį minčių sukeliantį straipsnį: "Lietuviai studentai ir ju vyresnieji Jungtinėse Amerikos Vastybėse", kuriame jis nagrinėja priežastis, kodėl tėvai pamiršo savo vaikų tautinį auklėjimą. Čia jis smerkia tėvų oportunizmą, taip pat nemaža kaltės primeta ir lietuviškoms organizacijoms, kur vien tik vyresnieji tesireiškia. Tai iš dalies tinka ir kalbant apie Australijos lietuvius.

Daugiau idėjų, daugiau akcijos!

Mūsų jaunesnioji karta, sakyčiau, laikosi vidurio: vyresnioji karta jai yra pasenusi, per daug konservatyvi, susiskaldžiusi ideologinėmis ir politinėmis srovėmis ir dėl tos priežasties daug kur nesuprantama, iš kitos pusės moderniškasis nuosmūkis, pasireiškiąs grubiu primityvizmu, jai taip pat tolimas, nes ji siekia mokslo, žavisi kultūrinėmis vertybėmis ir patogiu gyvenimu. Idealizma linkusi iškeisti į praktiškumą. Žinoma, kaip visur, taip ir čia yra didesnių ar mažesnių išimčių.

Aktyvioji jaunuomenės dalis yra susiorganizavusi į organizacijas: skautų, ateitininkų, šviesininkų, sportininku, studentų korporacijas ir įvairius ansamblius. Šita jaunuomenės dalis yra daugiau idealistinė ir geriau susipažinusi su savo tautos siekimais ir aspiracijomis. Ji tebėra ugdoma senų idealų dvasioje ir todėl daug artimiau bendradarbiauja ir supranta vyresniąją kartą. Tai mūsų jaunuomenės elitas, ant kurio yra statoma ateitis. Jis nėra toks, koki jį norėtų matyti vyresnioji karta. Jam galima būtų prikišti stoka aktyvumo, pasiaukojimo ir tautiniu reikalu geresnio supratimo, jis yra linkęs į nutautėjima ir mažai parodo idealizmo. Paimkime, kad ir tokį iš gyvenimo pavyzdėlį: Mūsu tautinė ir politinė veikla remiasi aukomis. Daugelis / *Nukelta į 12 psl.*

Buv. New Yorko sen. Kenneth B. Keating Lietuvos Pasiuntinybėje sveikina O. Kajeckienę ir Atstovą Kajecką; vidury matyti Dipl. korpuso dekanas dr. Sevilla-Sacasa, Nikaraguos ambasadorius.

Guests at the reception in the Lithuanian Legation:
1. Kenneth B. Keating and dr. Sevilla-Sacasa, Ambassador of Nicaragua, 2. Lloyd N. Hand, 3. Lithuanians, 4. Mrs. Dean Rusk, her daughter Peggy.

VASARIO 16-TOS IŠKILMIŲ SVEČIAI

Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtone

Visos lietuvių kolonijos Amerikoje iškilmingai ir gausiai paminėjo Vasario 16-tą — koncertais, masiniais susirinkimais, programomis per radiją ir t.t. Washingtone ši Lietuvos nepriklausomybės atstatymo sukakties minėjimo šventė atšvęsta keleriopai. Reikšmingiausi jos paminėjimai įvyko J. A. V. Senate ir Kongrese, kur skirta specialūs posėdžiai ir pasakyta eilė kalbų.

Naujasis JAV Protokolo šefas Lloyd N. Hand sveikina p. Kajeckienę.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga Lietuvos Atstovą Juozą Kajecką sveikino raštais Valstybės Sekretorius, Valst. Pasekretorius, jo pavaduotojas, Valst. Sekr. padėjėjai ir eilė aukštų Valst. Departamento pareigūnų. Asmeniškai atsilankė ir pasveikino vėl eilė žymių pareigūnų, diplomat. korpo narių ir aukštų svečių bei viešnių. Pasiuntinybės surengtam priėmime dalyvavo nuolatinė paskutiniaisiais metais viešnia Valst. Sekr. žmona Dean Rusk su dukra Peggy, Valst. Sekr. padėjėjo pavaduotojas Michel Cieplinski su žmona, Protokolo šefas Lloyd Nelson Hand, jo pavad. ir ponia Carter, Rytų Europos Reikalams dir. Harold C. Vedeler su žmona, Pabaltijo sk. vedėjas Irving I. Schiffman su žmona, protokolo sk. pareigūnai King, Mitchell, Phillips, Sieminski, Fenner, ponia Bliss Lane, žmona buv. JAV ministerio Lietuvoje, eilė Valst. Dep-to pareigūnų. Svečių tarpe buvo buv. Sen. Kennet B. Keating, kongresmanai Monagan iš Conn., Murphy iš Ill., Nedzi iš Mich.

Priėmime dalyvavo Dipl. Korp. dekanas Dr. Sevilla-Sacasa, Latvijos atstovas min. dr. A. Spekke, Brazilijos, Etiopijos, Haiti, Rwanda, Togo, Tautinės Kinijos, Vak. Vokietijos, Kanados, Jamaikos, Norvegijos, Portugalijos, Burundi, Kameruno, Trinidad & Tobago ministeriai, ambasadoriai arba jų pavaduotojai.

Priėmiman taip pat atsilankė Apašt. Delegatą atstovavęs Msgr. Brambilia, Washingtono Ark. pav. vysk. Hannan, Msgr-ai Cartwright, Martinez, P. Slivinskas, Senato kap. dr. Fr. B. Harris, kunigai: Gradeckas, Gedra, Znotinas, Pauperas, Veinbergs, Thorning ir T. Žiūraitis.

Be to, priėmime dalyvavo Vyr. Distrikto Teisėjas McGuire su žmona, prof. Lejinš su žmona, pulk. Matulis iš Pentagono su žmona, Kongreso Bibliotekos ved. Mumford, viceadmirolas Baker ir eilė kitų aukštų svečių, jų tarpe spaudos atstovų, pareigūnų iš Amerikos Balso, lietuvių, latvių, estų bendruomenių atstovai ir kt.

Apie priėmimą kitą dieną parašė keli amerikiečių laikraščiai (žiūr. šio LD nr. angliškame skyriuje).

Haiti Ambasadorius pranešė, kad prie Haiti Ambasados Washingtone Lietuvos garbei vasario 16 d. plėvesavo Haiti vėliava.

Atstovų Rūmuose Vasario 16 paminėta vasario 16 d. Invokaciją kalbėjo Rev. Pauperas. Apie Lietuvą kalbėjo 65 atstovai. Jų kalbos, invokacija, Valst. Sekretoriaus atsiųstas Lietuvos Atstovui sveikinimas atspausdinta Congressional Record 1965 vasario 16 d. numeryje. JAV Senatas Vasario 16 minėjo vasario 18 dieną (A. P.).

Lietuvos Atstovas J. Kajeckas su žmona ir ponia Dean Rusk su dukrele, kurios yra nuolatinės viešnios Vasario 16 minėjimo Lietuvos Atstovybėje.

Vasario 16 d. svečiai L. Atstovybėje. Matyti kun. A. E. Gradeckas, dr. T. Žiūraitis, pulk. Matulis, dr J. Bachulus, K. Žalkauskienė, G. Grinienė, pulk. Grinius, inž. Zundė, P. Labanauskas, dr. K. R. Jurgėla ir kt.

JUOZAS TININIS

Laiškai Andromachai

PIRMAS

Miela Andromacha,

Aš vis dar tebegalvoju apie paskutinį mudviejų susitikimą, kuris buvo toks trumpas, kad mano širdy liko, deja, dar daug tau nepasakytų žodžių. O tavo pačios žodžiai, ištarti atsisveikinant, dar tebeaidi mano sielos labirintuose kaip lakštingalos giesmė, paskutinį kartą girdėta alyvų krūme prie gimtųjų namų, iš kurių negrįžtamai išklydau į pasaulį, kai mano tėvo sode žydėjo visos obelys.

Tu mano sieloje stovi ant gražiausio piedestalo, pilna išminties ir rimties kaip deivė Minerva. Mano mintys nuolat skrieja apie tave nelyginant planetos apie saulę.

Ar tau nenusibodo Atlanto pakrančių drėgmė vasarą ir šaltis žiemą? Kodėl tau kęsti šias klimato išdaigas, jeigu pas mane, prie Pacifiko, galėtum džiaugtis amžinu pavasariu. "Atvyk", šaukia tave kaktusas iš Huntington Library sodų. "Aplankyk", šaukia tave buganvilijų krūmas prie mano lango. Vakarais užvešiu tave ant Hollywoodo kalnų, kur pro palmių viršūnes sveikins tave žvaigždės, pavydėdamos man laimės būti šalia tavęs. Dienomis tave lepinsiu Malibu Beach pajūryje, kur saulė padarys iš tavęs Sulamitą, rudesnę už tą, kurios kadaise taip geidė karalius Solomonas. "Atvyk!" šaukia ne kaktusas, o tai aš šaukiu. "Aplankyk!" šlama ne buganvilijos krūmas, o tai mano ilgesys.

Aš tave sutiksiu su žydinčia persiko šaka. Tu man būsi kaip Šahrazada, kuri per tūkstantį ir vieną naktį savo pasaka žavėjo karalių Šahrijarą. Kai tu po kovo darganų ir po kelionės dulkių nueisi poilsio apelsinams žydint ir persikams mezgant vaisių, mudu su Kalifornijos mėnuliu saugosim tavo sapnus, kaip ištikimi jaunų dienų bičiuliai.

Kiek metų ir kiek mylių tu buvai nutolusi nuo manęs realybėje, tiek kartų ir tiek dienų regėjau tave savo svajonėse. Jos buvo tokios stiprios ir tokios nenugalimos, kad virsdavo realybe. Papasakosiu vieno vakaro iliuziją, kuri mane su tavim dar labiau surišo. Tai buvo mano gyvenamo miesto Graikų teatre, kuris, kaip ir pats vardas rodo, yra po atviru dangumi.

Tą vakarą vaidino Goethės "Ifigeniją". Užgesinus šviesas, tuščią vietą šalia manęs užėmė kažkokia moteris. Teatro publiką sukaustė tarpukalnės tyla. Tik nuo scenos sklido aktorių balsas, rodos, perveriantis ne tik tave, bet ir aukštų eukaliptų girią, supančią teatro daubą. Scenoje vyko rimtas dialogas tarp karaliaus Tojo ir Ifigenijos. Aš gaudžiau kiekvieną jų žodį, kai staiga mano kaimynė nei iš šio, nei iš to sukikeno. Iš pradžių kentėjau, bet kikenimui pasikartojus neiškenčiau ir pasisukau į ją, norėdamas padaryti pastabą, bet staiga žodis sustingo lūpose. Jos profilis, mieloji Andromacha, buvo tavo kopija: graikiška nosis ėjo viena linija su kakta, ir man nebuvo jokios abejonės, jog tai tu. Ir kai visi žmonės atidžiai stebėjo sceną, mano akys vis krypo į Nepažįstamosios veidą. Iš tavo pusės buvo labai įdomu padaryti man tokią staigmeną, iš mano pusės buvo labai įžulu stebėti ne vaidinimą, o nepažįstamą kaimynę.

Nebuvau žinojęs iki tol, kad moterys mato ir ausimis: pajutusi mano žvilgsnį, ji surimtėjo, bet į mano pusę nė milimetru nepasisuko. Ji mane matė profiliu. Man to pakako. Aš vėl nusisukau į sceną, bet kaimynės neišleidau iš akių.

— Atleiskit, ar jūs graikė? — išdrįsau pasiteirauti, kai pertraukos metu užsidegė šviesos.

— Kodėl tai jums įdomu?

— Jūs panaši į Ifigeniją, — mano lūpos spontaniškai paleido komplimentą.

— Ar tai gali būti?

— Taip. Be to, jūsų nosis man primena Andromachą.

— Iš kur jūs žinote, kokią nosį turėjo Andromacha?

— Kaip nežinosiu, jeigu aš jai kas savaitę rašau po laišką!

— Andromachai, kurią prieš dvidešimt aštuonis šimtmečius apdainavo Homeras?

— Ne tai, o kitai.

— Jūs romantikas, svajotojas, poetas...

Tuo tarpu scenoje prasidėjo naujas veiksmas, kuriame karalius Tojas skaudama širdimi išsižada pretenzijų į Ifigeniją, ir mūsų pasikalbėjimas nutrūko.

Miela Andromacha, aš galėčiau laišką šioje vietoje ir baigti, bet tada tu netikėtum, kad aš viską pasakiau apie tą Nepažįstamąją, kurios amžius buvo ne daugiau kaip šešios olimpijados. Aš, kaip ir visada, būsiu tau atviras ir papasakosiu iki galo.

Pasibaigus vaidinimui, Nepažįstamoji sutiko nuvažiuoti su manim į "Septynių jūrų" kavinę. Aš užsakiau graikiško vyno, importuoto iš Teselonikų. Toks mano mostas ją net prajukino. Pradėjome draugiškai šnekėtis, sudaužę pirmuosius stiklus. Ji pasipasakojo, kad kilimo tikrai esanti graikė, kad jos tėvai kadaise atkeliavo į šį kraštą iš Atenų. Paskui ji pažvelgė šypsodamasi į mane ir tarė:

— Jūs irgi truputį panašus į graiką. Primenat Praksitelio Apoloną.

— Aš ne graikas, bet lietuvis. Tačiau mano motina, būdama nėsčia, ištisas dienas praleido muziejuje tarp senovės graikų statulų, kuriomis niekad negalėjo atsigrožėti. Ji net parinko man graikišką vardą, kai gimiau. Aš vadinuosi Hektoru. O jūs?

— Mano vardas Melanija. Graikiškai tai reiškia "juodbruva."

— Tas vardas jums labai tinka, nes jūs tikrai esatė brunetė, kaip ir daugelis graikių.

Kiek laiko išbuvome "Septynių jūrų" kavinėje, nepasakyčiau. Grįžęs tą naktį iki aušros nebesudėjau akių. Gal nuo kavos, gal nuo vyno, o gal nuo juodbruvos tavo kopijos... Miela Andromacha, nepalaikyk tai neištikimybės ženklu.

Paskui ją parvežiau į namus. Į butą nekvietė.

— Ačiū už malonų susipažinimą, — tarė atsisveikindama ir tuo pačiu metu dar pridūrė:

— Ar ta, kuriai kas savaitę rašote, yra jūsų žmona, ar meilužė?

—Nei viena, nei antra, bet mylimoji. O jūs, atleiskite, ar ištekėjusi?

— Ne. Aš esu hetera.

Tai pasakiusi, ji ištiesė man ranką ir skubiai dingo už durų. Aš sėdau į mašiną ir parvažiavau namo, galvodamas, kad vis dėlto ta Melanija yra tik tavo šešėlis.

Po to vakaro aš dar keletą kartų buvau graikų teatre. Dažnai stovėjau muziejuje tarp graikų skulptūrų. Bet nei ten, nei čia, nei kur kitur jos daugiau nebepamačiau. Aš, iš tikro, ir nenoriu jos matyti. Kas gali galvoti apie kitą moterį, turėdamas Andromachą! Aš nesu Odisėjas, kuris taip lengvai leidosi Circės užburiamas.

Miela Andromacha, atvyk! Aš nepasirengęs tavęs sutikti taip, kaip Solomonas sutiko Sabos karalienę. Bet vis dėlto!

O tuo tarpu sakau tau ne sudie, bet iki pasimatymo. Iki susitikimo tarp aukštaliemenių Kalifornijos palmių.

Šiandien, rytoj ir visuomet tavo

Hektoras

ANTRAS

Mano Brangioji Andromacha,

Vos tik pagalvoju apie tave, tuojau mano lūpos išsipuošia laiminga šypsena, o sąmonė-

---

Aldona Prižgintaitė

Gintaro karoliai

Gintaro geltono dovanų sesutei...
Baltijos tas auksas guli man delne —
Jį bučiuoju kartais ir glaudžiu prie veido,
Ir girdžiu lyg vėliai jūrą ošime. — — —

Vėsūs tie karoliai, kaip jos šaltos bangos,
Juos deduos ant kaklo, gelia širdyje —
Suskaitau kiekvieną ir sunku taip daros,
Jųjų tiek, kiek metų svetimam krašte...

Gintare geltonas, aukse mano krašto,
Tu kalbėt nemoki, nei paguost mane —
Bet kaip gera, miela rankoj jus turėti
Ir žinot, kad grįšiu nors tiktai sapne...

Minutė

Nebus dangus man mėlynesnis,
Gražesnė žemė apsnigta,
Praėjusi diena brangesnė, —
Kaip su tavim tada — — —

Nevisuomet man akys verkė,
Ir laimės buvo man gana,
Tik ji kažko širdin įstrigo, —
Minutė ta viena — — —

Sydney, Australia

je iškyla giedras tavo atvaizdas, ir aš nebesijaučiu toks vienišas asketiškame savo bute. Tada mane užplūsta saldūs atsiminimai, atklydę iš Neries ir Nemuno šalies, kurioje mudu praleidom tiek laimingų valandų.

Ar tu, Andromacha, dar prisimeni tą vasaros naktį (kas pasakytų, ar tai buvo seniai, ar tik vakar?), kada mudu Palangoje nuo jūros tilto žiūrėjome į mėnulio išblyškusį veidą, atsimušantį vandeny? Mus supo nesibaigianti bangų ošimo melodija. Man nereikėjo tarti žodžių, kad tu girdėtum, ką aš mintyse kartoju. Aš, rodos, irgi supratau tavo širdies kalbą — čia iš svyruojančio žingsnio, čia iš rankos paspaudimo. Tu prakalbėjai:

— Hektorai, ar matai, kaip slenka vilnys per mėnulio veidą?

— Taip, Andromacha: jos plaukia kaip mūsų metai ir dingsta.

Tu nieko neatsakei. Valandėlę galvojai. Galvojau ir aš. Abu vėl tylėjom. Gera tylėti, kai bangos kalba už tave ir kai mėnulis nepaskendęs vėl linksmai išplaukia į bangų paviršių.

Nuplauks gyvenimas pavandeniui,
Pavandeniui ir mes,
Ir kas įspės į kokį krantą
Kurį vilnis išmes, —

padeklamavai Gražinos Tulauskaitės posmą.

Tai buvo pranašingi žodžiai.

Netrukus atsitiko taip, kad turėjome su gailesiu palikti gimtąjį kraštą. Gyvenimo vilnys, blaškiusios ir mėčiusius po daugelį pakrančių, tave nubloškė į Atlanto pakrantę ties New Yorku, o mane — į Pacifiko vėsinamą Angelų karalienės miestą, kur tarpsta ir Sudano palmė ir Lietuvos berželis, ir atogrąžų krūmai, ir vešlioji vakarų Europos magnolija...

Daug kas užsimiršo. Tačiau ne naktis ant jūros tilto Palangoje. Kaip klevo lapą senam albume, ją randu savo sieloje. Menu tai ir dar daugiau. Buvo jau pats vidurnaktis. Vilų languose vienas po kito geso žiburiai. Mudu vienu du likę ant tilto šokome valsą, niūniuomi "An der schönen blauen Donau" melodiją. Aš tada jaučiau tavo alsavimą ir kūno šilimą, ir man ėmė svaigti galva. Mėnulis paskendo ir ilgai neiškilo.

Kai parlydėjau tave namo ištuštėjusiomis Palangos miestelio gatvėmis, tolumoje vis dar šniokštė jūra ir mėnulis, kaip naras, nėrė iš debesies į debesį, tartum ieškodamas pasislėpusios Aušrinės. Prie tavo vilos vartelių ilgai negalėjau atsiskirti.

Ir tai buvo ne kartą, kai tą vasarą leidau paskutines savo studentiškas atostogas, o tu, ką tik pradėjusi farmacijos studijas.

Kartą paklausiau:

— Miela Andromacha, ar tu kaip farmaciniukė, nežinai tokios žolelės, kuri pagydytų širdį, susirgusią meilės liga?

— Hektorai, nesijuok iš manęs! Jei žinočiau, pirmiausia išgydyčiau pati save.

Vieną dieną (atsimeni?) įlipome į Birutės kalno Palangoje koplytėlę, kur išpiausčiau tavo ir savo vardų inicialus: A H. Tu pridėjai savo vardo paskutinę raidę — A — ir pasakei: "Skaityk". Aš skaičiau AHA. "Aha", tu pasakei ir paklausei: "Ar žinai, ką tai reiškia? "Aha!" atsakiau, "žinau."

O jūra ošė, tartum Jūratė verktų nuskendusio Kastyčio. O pušys gaudė, tartum atsiliepdamos į jos skundą.

Kitą dieną aš tave nuvedžiau ant Naglio kalno. Tave labai sujaudino kadaise nutikusi meilės istorija. "Dabar taip nebebūna," pasakiau, "neliūdėk". "Ar ne?" tu sušukai. "Aha," aš atsakiau. Ir tau nebuvo aišku, ar būna, ar nebūna.

Prisimenu ir tą popietę ant Palangos tilto, kai aš tave supažindinau su savo draugu, teisės fakulteto studentu Julium. Iš pirmo žvilgsnio tu jam labai patikai, ir jis pradėjo rodyti tau neslepiamą palankumą. Pradėjau apgailestauti supažindinęs. Manyje kilo baisus pavydas, kai sekančią dieną jis užkvietė tave šokiams į Kurhauso salę. Tu pažvelgei į mane ir viską supratai. "Eik, eik!" norėjau sakyti. Bet tu atsakei ne. Ir visi trys nuėjome nuo tilto į paplūdimį maudytis.

Staiga Julius vėl pakartojo kvietimą. "Panele Andra, negalvok ilgai, ateis mano atostogų galas, ir liksim nepašokę."

Tu nusišypsojai.

— Ar matote ten jūroje iš vandens kyšančią uolą?

— Taip, — atsakėme unisonu.

— Kas pirmas nuplauks prie jos, tas šoks su manimi šį vakarą Kurhauze.

Atostogaudamas ne kartą buvau pastebėjęs, kad vienas kitas plaukikas ją pasiekdavo. Plaukiau neblogai, bet į tokias keliones nesileidau.

— Varžysimės, kolega! — mano draugas nudžiugo.

— Andromacha, tu būsi atsakinga, jei katras iš mudviejų nuskęs.

—Tada bus lengvai išspręstas klausimas kas mane šį vakarą šokdins.

— Argi tu šoktum mano pakasynose?

— Kodėl taip tragiškai? — nusijuokei. Nežinojau, kad tu taip moki juokauti.

— Gerai, plaukiam: nieko nėra šiame pasaulyje be aukų, — atsakiau surūgęs.

— Alea iacta est! — sušuko Julius. — Duok ženklą! Tu davei. Bėgom į vandenį. Bėgau baisiai nenoromis. Jis dar atsisukęs pamojavo ir pradėjo plaukti. Neatsilikau ir aš. Į uolą jis įkopė pirma. Kai pagaliau ir aš įsirangiau, jis nusijuokė: "Kam sekasi meilėje, nesiseka varžybose."

Sugrįžome į krantą nebelenktyniaudami. Tu tarei:

— Hektorai, aš noriu atsilyginti už varžybų pralaimėjimą: ateik į Kurhauzą, šoksiu su abiem šį vakarą.

— Ar aš tau nesakiau: kam nesiseka varžybose...

— ..Sekasi šokiuose, — tu pridėjai, nedavusi Juliui baigti.

Kodėl nepasakei "sekasi meilėje", — tada galvojau. Bet ar sekasi, klausiu dabar po dvidešimties metų, kai tu esi kažkur kitam pasaulio pakrašty.

Jaučiu: tu likai ta pati. Niekas daugiau nepavergė nė mano širdies.

Kas vakarą tu lankai mane mano vienuoliškoj celėj. Randi tarp knygų ir tarp žurnalų. Tarp nebaigto laiško lapų. Tarp atsiminimų.

Mieloji Andromacha, nesušalk Atlanto vėjuose! Atsimink Palangos tilto naktis.

Tavęs pasiilgęs vis tas pats tavo

Hektoras

Literatūrinių laiškų ciklą J. Tininis pradėjo 1959 metais, išspausdindamas laišką iš Veronos (1959.10.10) "Draugo" dienraštyje. Ten pat ir tais pačiais metais dar išspausdinta laiškai iš Florencijos, iš Romos ir iš Capri salos; laiškas iš Vienos išspausdintas LD žurnalo spalio numeryje; šeštas laiškas Andomachai iš Saulės krašto (Los Angeles) išspausdintas 1960 metų gale "Drauge". **Red.**

PR. DOM. GIRDŽIUS

Iš Paryžiaus ciklo

Custodia matutina

Už Bois de Clamart,
Už Bois de Meudon
Varva laukai
Išsimaudę.
Saint Cloud pusryčiauja,
Pasimovęs saulę antai
Ant meškerykočio.
Tik tu dar miegi,
Paskui, gerklę paleidęs,
Šauki: "Habits chiffons!"
"Habits chiffons..."
Gaudžia ūbauja
Po Senos tiltais.
Pakėlęs iš miego kekšynus,
Į bistro pats lendi visas surūgęs
Išgert aperatyvo.
Išgėręs taurelę pripiltą,
Nepakyli,
Dievo Angelą
Vos, vos girdi
Už Bois de Clamart,
Už Bois de Meudon.
Pasigėręs tu dar kartą šūkteli
Rūškanas:
"Habits chiffons!"
Tu senas iškrypėli,
O tu, Paryžiau, Paryžiau.

Marche aux Puces

Ant stiklinių akių,
Žmonai išluptų,
Numirėlės kasų
Dangus mėlynas, mėlynas.

Ant šventosios Skolastikos
Perpjauto kaklo,
Atlanto Chartos atlaso,
Sulaužytos pasakos
Dangus mėlynas, mėlynas.

Ant stacijų žydo,
Blusų turgun atvykusio,
Ant nulaužtos vyšnios,
Kaštano klykiančio
Dangus mėlynas, mėlynas
— Ant Marchė aux Puces.

Dangus mėlynas, mėlynas
Buvo ir bus
Ant Marchė aux Puces.

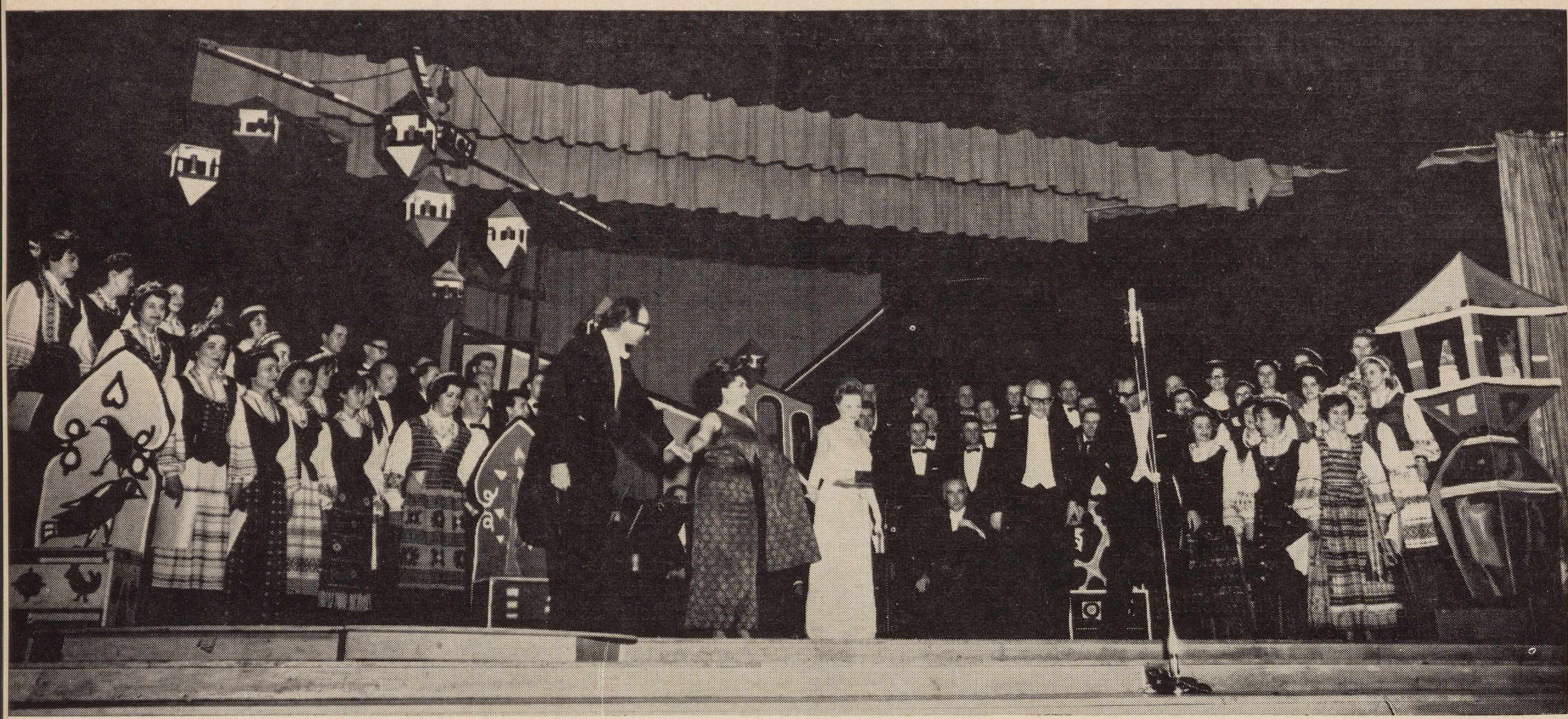

"Čičinsko" muzikinio pastat. koncertą baigus: choras, solistai, dirigentai.
Choir, soloists and conductors after the concert of "Dainava".

Lietuvių Meno Ansamblis

"DAINAVA"

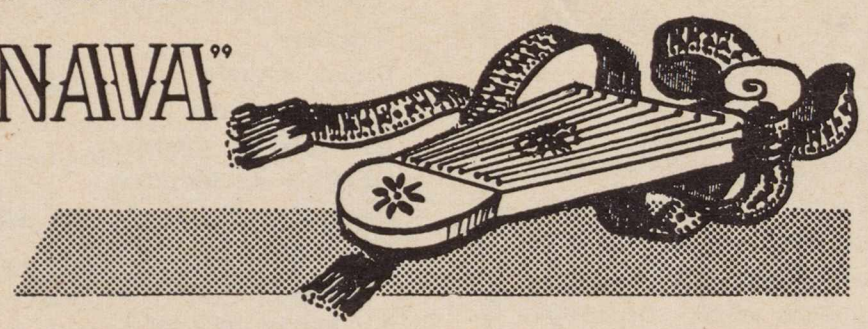

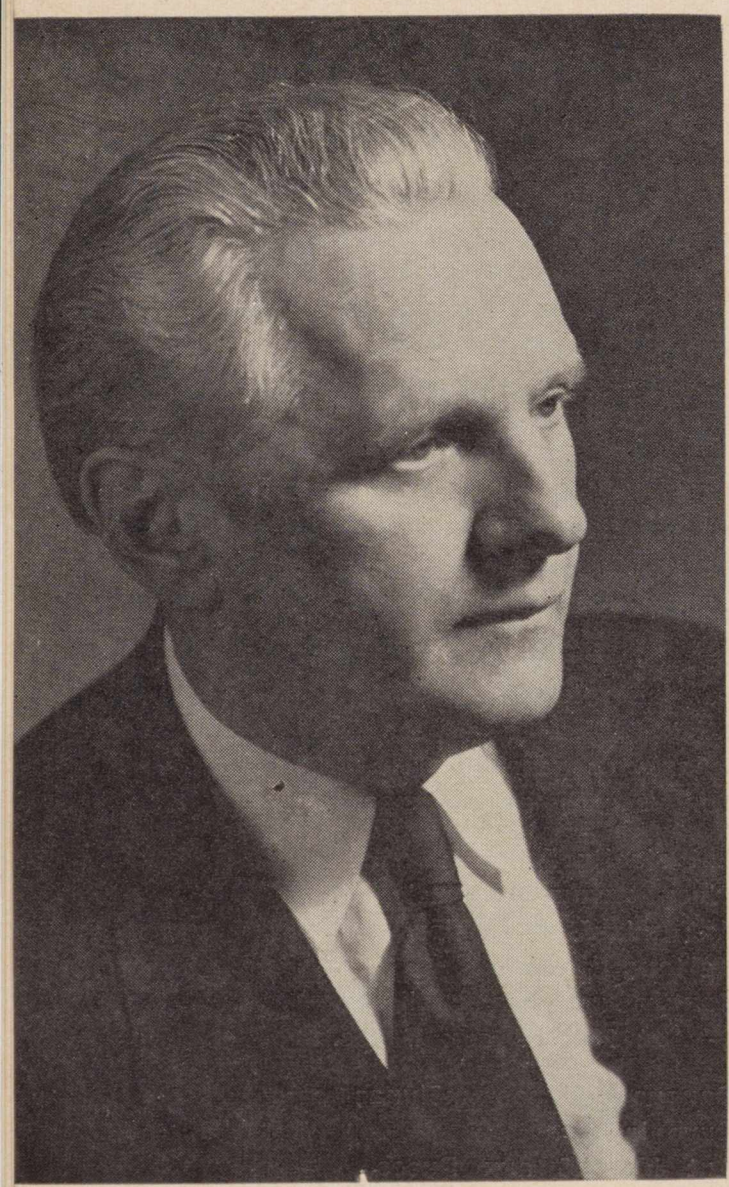

Stepas Sodeika (1903-1964), muzikas, solistas lyrinis baritonas, pedadgogas, dirigentas.

Baigęs muzikos konservatoriją, pakviestas Kauno Valst. operon dainavo keliose operose, ruošė operų chorus. Vėliau perėjo į muzikos pedagogus ir dėstė Klaipėdoj, Panevėžyje ir Vilniuje.

Pasitraukęs į Vakarus, 1945 m. drauge su G. Velička suorganizavo tautinį ansamblį Bamberge. Ansamblis davė eilę koncertų, o persikėlęs į Wiesbadeną koncertavo amerikiečiams kariams, Vėliau G. Velička atnaujino muzikinį veikalą "Nemunas žydi", su kuriuo apvažiavo ansamblis daugelį liet. stovyklų.

Wiesbadene stovyklą likvidavus, 1949 S. Sodeika pakviečiamas į Hanau vadovauti "Dainavos" ansambliui. Nuo to laiko Sodeika tapo ansamblio siela ir širdimi ir nesiskyrė iki savo mirties, "Dainavai" atsikūrus ir apie 15 metų veikus Chicagoje.

Pasireiškė S. ir kaip kompozitorius, sukūręs eilę kompozicijų, tarp jų išgarsėjusią "Šiaurės pašvaistę".

Lietuvių Meno Ansamblis "Dainava", susidedantis iš apie 80 asmenų, yra mišrus choras, kuris egzistuoja jau 20-ti metai. Jis gimė Europos kontinente, Vokietijos žemėj. Anose rūškanose karo tremties ir nevilties dienose ansamblio dainos ir giesmės benamį lietuvį guodė, ramino, gaivino jo dvasią nepavargti, ištverti. Lietuviška daina tuomet buvo didžioji lietuvių kultūrinės veiklos žadintoja ir gaivintoja. Daina tuomet lydėjo suvažiavimus, minėjimus ir šventes, lietuviškos giesmės suskambėjo sveimose bažnyčiose.

Amerikos kontinente jau beveik 15 metų L. M. Ansamblis "Dainava" nesustodamas vykdo didelį uždavinį, kad lietuviška daina ir giesmė būtų gyva lietuvių širdyse ir skambėtų jaunimo lūpose. Ansamblis savo koncertų programose pateikia tik lietuvių kompozitorių dainas, kantatas, muzikinius draminius veikalus, o religinėse programose atlieka įvairių tautų kompozitorių kūrinius: Mišias, giesmes, oratorijas.

Iki šiam laikui ansamblis turėjo 261 didesnių ar mažesnių koncertinių programų, kurių metu davė 4 kantatas, 4 oratorijas, 8 muzikinius veikalus, muzikinę baladę "Čičinskas" ir daugybę dainų bei giesmių. Koncertavo tokiose salėse, kaip Carnagie Hall New Yorke, Eaton Auditorium Toronte, Kanadoje, Civic Operos rūmuose ir Orchestra Hall Chicagoje, bei kituose Amerikos ir Kanados didesniuose miestuose. Ansamblio koncertų klausėsi apie 120.000 žmonių ir koncertinėse išvykose ansamblis pravažiavo apie 16000 mylių kelio autobusais, traukiniais, lėtuvais.

Ansamblis išleido HF ir Stereo dvi plokšteles: dainų plokštelę "Tėvynei aukojam" ir giesmių — "Garbė Tau, Viešpatie". Pastarąją bedarant netikėta mirtis 1964 metais išskyrė iš ansamblio tarpo ilgametį dirigentą muziką Stepą Sodeiką.

Nors išgyvenęs skaudų smūgį, ansamblis su nemažesne energija tęsia darbą toliau. Šiuo metu dirigentais yra muzikai Algis Šimkus ir Petras Armonas. Šimkus ansamblyje diriguoja jau šeši metai. Jis yra žinomojo kompozitoriaus Stasio Šimkaus sūnus, baigęs Kauno Muzikos Konservatoriją, pianistas. Su "Čičinsko" kūriniu pasireiškė kaip subrendęs ir talentingas kompozitorius. P. Armonas pirmi metai dirba su ansambliu kaip dirigentas; jis yra baigęs Klaipėdos Muzikos Konservatoriją, violenčelistas, buvęs Šiaulių muzikos mokyklos mokytojas ir teatro dirigentas.

Dir. ir komp. A. Šimkus po koncerto kalba pobūvyje B. Pakšto svetainėj.

DAINAVA DAINUOJA "ČIČINSKO" BALADĘ

Maironio baladės tema — Čičinskas — nepasakytumėm, kad geniali vokaliniam stiliui, ji — didžiulė tema programinei muzikai. Žmogaus balsas yra "aš" instrumentas, jis — subjetyvus. Tuo tarpu muzikos instrumentas gali išreikšti kaip dažai ir abstraktines idėjas.

Nežiūrint to, Algis Šimkus parašė muzikinę baladę "Čičinskas" mišriam chorui, solistams (sopranas, bosas), fortepijonui ir kvartetui, o sunkiai įvedamas į muzikinę srovę baladės teksto vietas kompozitorius užleido deklamacijai.

Kaip apdainuoja Algis Šimkus Maironio "Čičinską"? Tai ne Čičinskas išdavikas, o Čičinskas — vaiduoklis, ne Čičinskas — drama, o Čičinskas — lyrinis epas. Baladės pradžia — efektinga, daug žadanti su puikiu perėjimu į romantinį, religinį Kūčių vakarą, bet veikalo viduryje autorius netenka kūrybinio "nerimo" ir išbarsto monotoniškais epizodais, neišsemia Maironio poezijos įspūdžių gausumo ir turtingumo. Finale kompozitorius vėl pakyla iki platesnių meninių užsimojimų ir kompozicinio vientisumo, iš kur ryškėja baladės kulminacijos ašis.

Muzikinės technikos priemonės yra santūrios, bet nearchaiškos. Čia nėra "degančių" akordų, kvartų "bokšto", kampuoto ritmo, bet balsai yra vedami diatoninėje skalėje, o kvartetą užpildo šiuolaikiniu turiniu. Jei choro faktūra neišeina iš tradicinių rėmų, tai ji pasižymi melodingumu ir frazių lankstumu. Žodžiu, muzikinė baladė dainuoja. Dainuoja sava, lietuviška melodijos kalba, nors autorius ir nenaudoja liaudies dainų motyvų.

* * *

Kiekvienas didesnio žanro veikalo pastatymas — tai reikšmingas įvykis "Dainavos" ansamblio gyvenime. "Čičinską" realizuoti scenoje padėjo Antanas Rūkas, dailininkas Viktoras Petravičius ir aktorė Eglė Vilutienė. Svarbiausieji atlikėjai — Dana Stankaitytė, Jonas Vaznelis, ir "Dainavos" choras, kuriam dirigavo pats kompozitorius — Algis Šimkus.

Meniniu ir muzikiniu atžvilgiu muzikinė baladė "Čičinskas" yra pats geriausias "Dainavos" ansamblio darbas.

Muzikinei baladei praskambėjus, dirigentas ir kompozitorius Algis Šimkus atsisuko į publiką neramiu veidu, lyg sakytų: čia yra mano sukurta muzika, norite — priimkite, ar atmeskite.

Taip. Priimame ir nuoširdžiai sveikiname.

Balys Chomskis

Po koncerto. Iš kairės: komp. Vl. Jakubėnas, sol. J. Vaznelis, sol. D. Stankaitytė, dirig. A. Šimkus, dir. P. Armonas.

Conductors and soloists after the "Dainava" concert in Chicago, Ill.

Publika klausosi "Dainavos" ansamblio koncerto Marijos mokyklos salėj.

Audience litening to the musical ballad "Čičinskas" at Maria High School.

Kartų kryžkelėje...

Atkelta iš 6 psl.

jaunesniosios kartos atstovų jau yra profesionalai ir uždirba daug daugiau, negu senesniosios kartos žmonės, tačiau beveik visą veiklos naštą pakelia vyresniosios kartos asmenys.

Bijau pasakyti, bet jaunesniojoje kartoje aš nematau jokio didesnio užsimojimo, jokios ryškesnės idėjos, kuri keltų socialines audras teisingumui įgyvendinti tautose ir žmonijos (kaip Moral Rearmament arba Henry George Society; pirmoji kovoja su neteisingu turtų paskirstymu). Silpnas jaunosios kartos dalyvavimas bendruomenės veikloje, tautos vadavimo akcijoje duoda pagrindo manyti, kad jaunesnioji karta patogiai įsitaisiusi ruošiasi pamiršti savo tėvų turėtus "trobelius". Viena galimybė yra neišryškėjusi, tai, kad mūsų jaunosios kartos mokslininkai galės pasiekti nemirštamos garbės, tačiau ar daug tauta turės iš to garbės. Čia pat skubu pridurti, kad bus ir garbingų išimčių.

Neskubėkime tautiškai mirti!

Daug kartų man teko susitikti su jaunosios kartos atstovais ir padaryti jiems priekaištų dėl per silpno jaunųjų reiškimosi tautinėje veikloje. Į tuos savo priekaištus susilaukdavau įvairių atsakymų ir pasiteisinimų. Nemaža dalis kaltina vyresniąją kartą tuo pačiu nutautėjimu, vienybės stoka ir patriotiniu lėkštumu. Reikia pripažinti, kad šie argumentai daugumoje teisingi. Tačiau nežiūrint viso to, jaunesnioji karta silpniau jaučia tautos pulsą ir gyvybę, ir todėl gali taip sau samprotauti:

"Likimas visų vienodas — ir tų, kurie dabar jau baigia nutautėti ir tų, kurie būsimojoje kartoje nutautės. Kam pratęsti mirties agoniją į kitas kartas, kad geriau eiti natūraliu nutautėjimo keliu. Nutautėjimas vistiek neišvengiamas."

Taip, mirtis natūralus dalykas ir kiekvienam gerai žinomas, o tačiau medicina ir gydytojai yra reikalingi, kad gyvybę pratęstų ir kad žmogaus neištiktų ankstyva mirtis. Kam skubėti numirti, kai dar galima gyventi.

Tas pats ir su mūsų tautine mirtimi. Kam skubėti su savo tautinės gyvybės mirtimi? Kodėl neapsispręsti už tą kultūrą, kurią esi paveldėjęs iš savo tėvų kaip brangiausią turtą ir su kuria esi suaugęs krauju ir dvasia. Išlikti savo tautos reprezentantu svetimųjų jūroje yra kur kas sunkiau, kaip su jais susilieti, tačiau ar ne sunkumuose ir jų pergalėje yra žmogaus tikroji didybė? Ateitis nėra niekam žinoma, o yra kuriama dabarties. Taigi ateitis didelė dalimi priklauso ir nuo mūsų. Kodėl tat mums taip lengvai atsisakyti lietuviškumo — savo kraujo, dvasios ir kultūros? Argi toji našta yra jau tokia nepakeliama? Ar negarbinga? Jei ateitį kuriame mes patys, tai ar nėra moralinės pareigos kurti ją tokią ir ant tų pagrindų, kuriuos esame paveldėję iš savo tėvų. Argi visa kultūra ir pažanga nėra ant tų pagrindų statoma: ant paveldėtų medžiaginių ir dvasinių vertybių. Kai nutrūksta nuo tos kilimo linijos, tada ir prasideda kultūros dekadansas. Esame lietuviai ir mums privaloma rūpintis lietuvybe ir ją kurti. Mes negalime atsakyti už tą ateitį, kurios mes nepasieksime, bet mes galime ir privalome savo pareigas atlikti taip, kaip reikalauja iš mūsų dabarties valanda. Esame lietuviai ir privalome elgtis kaip lietuviai savo tautinės kultūros atžvilgiu būsimų kartų perspektyvoje.

Tai toks maždaug dialogas tarp tų, kurie pasinešę plaukti pavandeniui, t.y. netekti lietuviško dvasios veido, ir tų, kurie apsisprendę už lietuvybės išlaikymą dabarties išeivijoje, taigi ir ateityje.

Kaltindami vyresniąją kartą dėl per menko lietuvybės puoselėjimo savo vaikus auklėjant, turime pripažinti, kad pirmosios kartos emigracinis gyvenimas nėra normalus. Jis yra kaip tas persodintas medelis, kuris visų pirma rūpinasi savo fizine egzistencija ir skursta kurį laiką, o tik prigijęs pasipuošia žiedais ir neša vaisius. Todėl pirmosios kartos, atsidūrusios prieš savo valią svetur, gyvenimas yra sunkus medžiagiškai, o dar labiau dvasiškai. Nenuostabu, kad dėl daugelio priežasčių, o ypač dėl fizinių jėgų silpnėjimo, nebesugebama pilnai pasirūpinti savo tolimesnės kartos dvasine ateitimi.

Čia į pagalbą turi ateiti lietuviškos parapijos, organizacijos, mokyklos ir kitos institucijos. Galima sakyti, kad jų dėka mūsų jaunimas tebėra tautiškai gyvas. Jei galima nusiskųsti, tai nebent tuo, kad plačioji masė per silpnai remia, o pačios organizacijos nepilnai įsijaučia į šių laikų naujas sąlygas ir dvasią. Visos mūsų tautinės veiklos jaunimo sektoriuje yra daug spragų, mes šią sritį esame gerokai apleidę. Pažiūrėkime, kaip kai kurios tautos iš bendros "laiko dvasios" bando išsiveržti ir kaip jos pasiekia gerų rezultatų. Po II-jo pasaulinio karo Danijoje buvo 40 jaunimo klubų, dabar yra 600 įvairių klubų ir organizacijų, kurie yra apėmę beveik visą Danijos jaunimą. Organizacijų veiklos pobūdis yra toks platus, kad apima 25 įvairias mokslo, meno, sporto, visuomeninės ir socialinės veiklos sritis. Yra net tokių klubų, kurie organizuoja pigias išvykas į užsienius susipažinti su kultūrinėmis vertybėmis, arba organizuoja silpnesniems mokiniams pamokų paruošimo pagalbą. Žodžiu, visas jaunimas stengiamasi įtraukti į aktyvų ir pozityvų darbą, kad nebūtų laiko tinginiavimui ir nusikaltimams.

Įdomu pastebėti, kad Oslo mieste, kur siautėjo parkų, aikščių, paminklų naikinimo vandalizmas, įsikūrus miesto mylėtojų klubams (nariai savanoriškai saugo paminklus), reikalai taip pagerėjo, kad pusė narių yra buvusių vandalų...

Kaip gyvenimo pavyzdžiai rodo, jaunimui reikia veiklos, aktyvumo, kalbos, griaudenimai, pamokymai nedaug tepadeda. Taip pat ir noras uždaryti jaunimą į getą yra žalingas. Mums reikia rasti priemonių ir būdų jaunimui duoti darbo lietuviškoje plotmėje.

Priemonės ir pareigos jaunimui duoti darbo lietuviškoje plotmėje

Kaip to pasiekti? Šiek tiek jau esu rašęs prieš porą metų "Tėviškės Aiduose", tačiau nei visuomenė, nei bendruomenės vadovybė neatkreipė jokio dėmesio. Tai buvo šaukiantis balsas tyruose. Dabar norėčiau tą pačią mintį kiek praplėsti ir paryškinti, nors vilties, kad ji būtų įgyvendinta, nedaug turiu.

Kaip jau minėjau, mums reikia jaunimą pastatyti ant patrauklios lietuviškos veiklos plotmės, kad jis pats ten norėtų būti. Duoti jam tokį darbą, kokį jis mėgsta. Turime skautus, ateitininkus, sportininkus, kurie turi savo programas ir daugiau ar mažiau stengiasi jas įgyvendinti, pasiekti tam tikrų rezultatų. Tačiau ta veikla yra labai ribota dėl priemonių stokos ir vyresniųjų pagalbos. Sakysime, yra patrauklus šaudymo sportas — reikia priemonių ir vyresniųjų vadovavimo. Kodėl negalėtų mūsų buvę kariai, savanoriai, susidėję nupirkti tam reikalingas priemones ir globoti tokias sporto sekcijas? Arba, turime socialines moterų draugijas, kurios rūpinasi tik ligoniais ir seneliais, kodėl negalėtų rūpintis ir jaunimu? Organizuotų mergaitėms lietuviškų valgių kulinarijos kursus, arba tautinių juostų audimą, supažindintų su visa mūsų tautodaile. Turime pakankamai kultūrinių organizacijų, kurios galėtų imtis organizuoti tėvynės mylėtojų būrelius, kuriuose būtų supažindinama su Lietuvos gamta, geografija, istorija, lituanistika ir t.t. Toliau. Mūsų parapijos ar LB apylinkės galėtų pravesti jaunimo pasikeitimą atostogų metu. Tai pigus būdas pasisvečiuoti, susipažinti ir pamėgti vieni kitus. Kaip būtų gražu, kad Adelaidės vaikai atvažiuotų vienais metais į Sydnėjų, o kitais į Melbourną, gi trečiais metais patys lauktų svečių. Kiek būtų malonių pramogų vaikams ir tėvams.

Būtų ir daugiau priemonių jaunimui patraukti, bet jos galbūt surištos su didesnėmis išlaidomis. Sakysime, buriavimas ar irklavimas. Tiesa, tam reikalingas laivas, bet ir čia galėtų atsirasti mecenatų, jei mes juos mokėtume tinkamai pagerbti. O nauda būtų didelė. Į būrelį būtų priimami tik lietuviai su lietuviška komanda ir vėliavėle, taigi ir lietuviška garbe. Tokią mokyklą praėjęs jaunuolis niekados nepamirš ir jausis esąs lietuvis. Panašiai galima būtų įkurti ir sklandymo bei lėktuvais skraidymo būrelius. Turime savo lakūnų, kodėl neparaginti juos imtis iniciatyvos įtraukti ir į šią sporto sritį jaunimą? Tai būtų panašu į Dariaus ir Girėno kelią.

Dabar, kai mes vieni su kitais pešamės ir vieni kitiems tai šio, tai kito pavydime, kenčia visų mūsų reikalai, o labiausiai jaunimas. "Vaikai yra mūsų kaltės veidrodis", sako dr. J. Girnius. Taigi, žiūrėkime, kad tas veidrodis būtų mūsų pasididžiavimo ir garbės atspindys. Peržiūrėkime savo veiklą ir taip pakreipkime ją, kad būtų daugiau atsižvelgta į jaunimą ir į ateitį.

Tautinės veiklos gairės

Reformuodami savo veiklą, turėtume atsišvelgti į A. Baltinio suformuluotus 4 reikalavimus (žiūr. 1960 m. "Aidų" nr. 3 ir 4 — straipsnį "Lietuviškos kultūros kilimas ir smukimas išeivijos gyvenimo sąlygose"). Štai tos gairės:

1. Žmogus gali tapti pilnutiniu žmogumi ir kurti kultūrines vertybes, tik būdamas organiškoje vienybėje su savo tauta ir tvarkydamas savo gyvenimą pagal tautos gyvenimo sampratą.

2. Niekas neturi galvoti, kad pirmykščių kartų begalinė eilė yra gyvenusi ir kovojusi tik todėl kad ateitų iki jo ir po to užgestų tautinės gyvybės liepsna.

3. Tarp mažos tautos narių turėtų ypač viešpatauti draugiškumas ir broliškumas. Didžiausias nusikaltimas yra tarpusavis susiskaldymas, įskundimai ir išdavimas.

4. Viena mintis turi būti aiški kiekvienam lietuviui: kad kiekvienas jo darbas būtų suderintas su tautos siekimais, kad jis susilaikytų nuo visko, kas bent iš tolo galėtų šiems siekimams kenkti. Pagal šį dėsnį turi būti tvarkomi tiek jo darbai, tiek jo žodžiai.

Jei tvarkytume savo gyvenimą pagal šiuos dėsnius, nebijotume jokio nutautėjimo, kad ir kaip būtų nepalanki aplinkuma. "Ištikimybės savo tautai arba nenutautėjimas yra žmogiškosios valios triumfas prieš aplinką," sako dr. J. Girnius. Taigi, valios triumfas, kuris priklauso nuo mūsų pačių noro. Jei nebepajėgiame norėti būti lietuviais, tada jau tampame opurtunistais, kuriems idealai nesvarbu ir principai nebeturi jokios reikšmės. Bet taip žemai dar nesame nukritę.

Negalime nepastebėti, kad vyresniojoje kartoje vyksta tylus, bet gilus tragizmas dėl savo vaikų nutautėjimo. Jie jaučia patys tą kaltę, ir nežino, kaip ją išpirkti, kaip ją bepataisyti. Paguodos žodis čia nedaug padės, reikia taisyti tai, kas dar galima. Kai eina tautinis reikalas, tada neturi reikšmės — mano ar tavo vaikas, tada yra tik mūsų vaikai ir todėl turime sielotis visais. Jaunimui tautinėje dvasioje išlaikyti reikalinga visų pagalba ir čia niekados nebus per vėlu prisidėti prie darbo ir išlyginti tai, kas dar galima. "Kur eina klausimas apie tai, kas brangu, niekados nėra pagrindo nevilčiai," sako dr. J. Girnius. Žiūrėkime, kas reikėtų daryti, kad pastebėtos auklėjimo klaidos būtų galima pataisyti bent tame prieaugly, kuris tebėra dar tėvų globoje ir pasiduoda auklėjamas.

Iš viso, kas pasakyta, galima padaryti šias išvadas:

1. Vyresnioji karta negali ramia sąžine žiūrėti į jaunesniosios kartos nutautėjimą. Atsakomybė prieš tautą ir Dievą visų pirma krenta ant jos.

2. Mūsų jaunimas dar nėra prarastas ir jį galime susigrąžinti, nes jis tebėra pakankamai garbingas, darbštus ir sąmoningas.

3. Sudarykime sąlygas veikti jaunimui lietuviškoje veikloje, palaikykime visas tautines kultūros apraiškas — tautines parapijas, tautines šeimas, neatstumdami nuo savęs ir mišrių, spaudą, mokyklas, chorus ir visas organizacijas bei institucijas, kurios dirba tautinį darbą ir įtraukime į jas jaunimą. Venkime bereikalingų ginčų ir peštynių.

Baigdamas šias mintis daugiau nieko negalėčiau pasakyti, kaip — kibkime į darbą su meile ir pareiga. Su tikėjimu ir darbais nugalėsime nevilti.

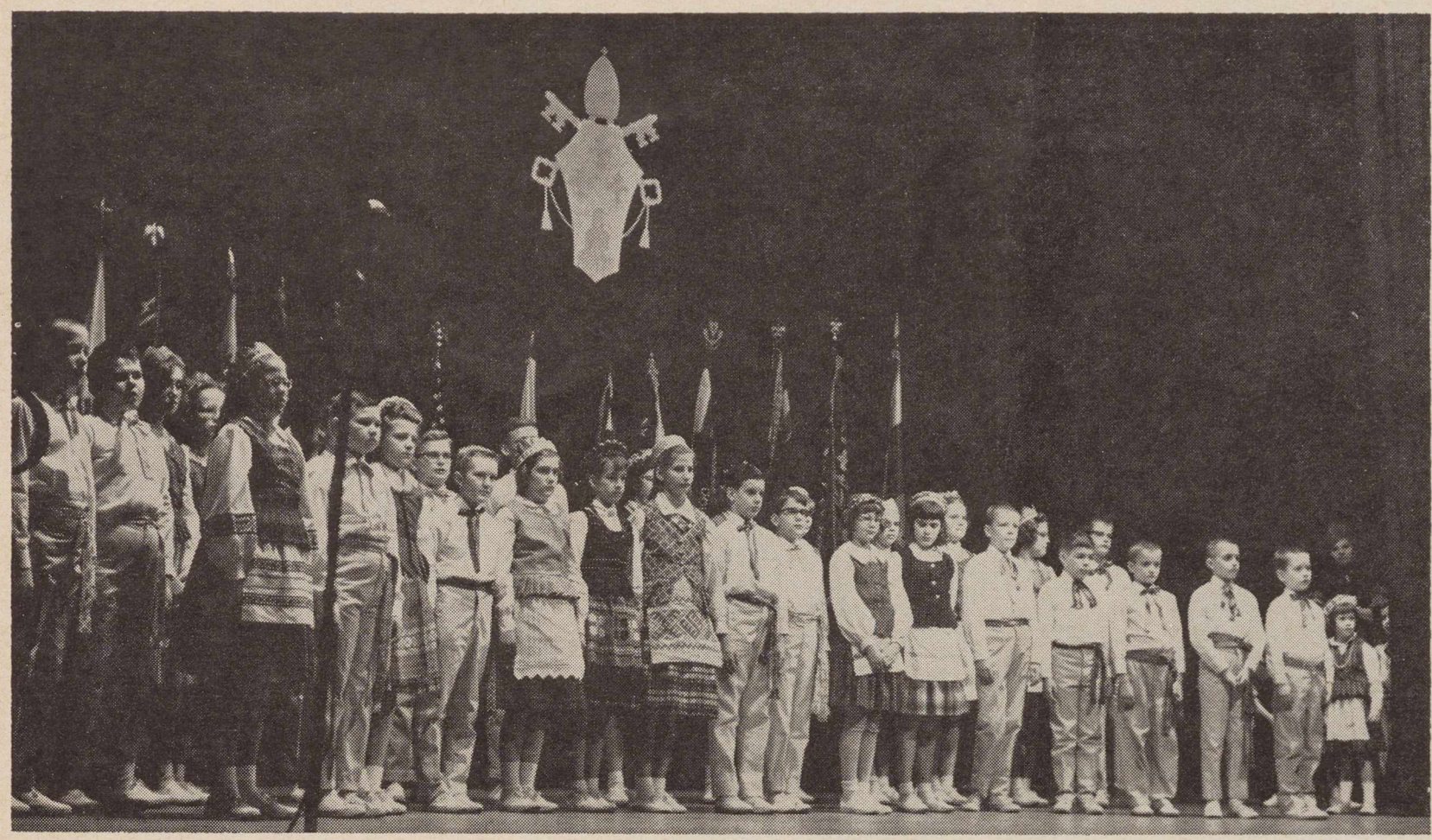

Marquette Parko Lituanistinės mokyklos mokiniai pasitinka arkiv. Samorę.

Arkiv.Samore

lietuviškoje Chicagoje

Arkivyskupas Antonio Samore, Nepaprastų Bažnyčios reikalų Kongregacijos sekretorius, sausio pabaigoje buvo atvykęs į JAV-bes ir kaip Šv. Tėvo Pauliaus VI atstovas dalyvavo tarptautinėje katalikų konferencijoje. Lietuviams jo asmuo brangus tuo, kad šis nepaprastai didelis Italijos, ypač Romos lietuvių bičiulis, yra ir lietuvių tautos bei jos kultūros gerbėjas ir puoselėtojas. Jo sodyboje Italijoje prieš porą metų įrengtas puikus lietuviškas kryžius. Dabar savo kaimelyje jis rengiasi atidaryti Jaunimo namus, kur bus puiki lietuviška salė, papuošta Aušros vartų koplyčia ir Vytauto Didžiojo laikų žemėlapiu bei kitomis lietuviškomis freskomis. Jo kieme dažnai yra skambėjusi lietuviška daina ir jaunimas sukęs lietuviško šokio ratelį.

Ir Būdamas Chicagoje, jis aplankė keletą lietuviškų centrų, grožėdamasis kultūrine bei religine lietuvių veikla ir darbais

Brangiam svečiui pagerbti Jaunimo Centre (sausio 29 d. 7 val. vakare) surengta akademija, kurioje pasirodė daugiausia jaunimas: Ateities ir Jaunimo Centro ansamblis, Chicagos Lituanistinės mokyklos, Vyčių choras, skautai. Į akademiją atsilankė gen. kons. Daužvardis, LB cv pirm. Jasaitis, būrys jaunuomenės ir visuomenės.

Vykdamas į akademiją, arkiv. A. Samore uždegė prie žuvusiems už laisvę paminklo ugnį, aplankė ir apžiūrėjo Čiurlionio galeriją.

Po akademijos aukštasis svečias tarp kitko kalbėjo:

— Mano brangūs bičiuliai lietuviai, tikėkite man, kai aš taip sakau, jog esu nepaprastai giliai sujaudintas jūsų tokiu maloniu ir jautriu sutkimu, kuris man atgaivina laimingus atsiminimus tų šešerių metų, kuriuos aš praleidau jūsų žemėje, būdamas Apaštališkosios pasiuntinybės sekretoriumi. Lietuvoje turėjau progos pažinti jūsų žmones, juos branginti ir juos pamilti. Labiausiai man darė įspūdžio jų nuoširdumas, entuziazmas, jų giliai religinga prigimtis. Metams slenkant, tie atsiminimai, užuot išblėsę, priešingai, darosi dar gyvesni. Esu laimingas konstatuoti, kad tai vyksta ir dėl mano nuolatinių ryšių su lietuviais Romoje.

Arkiv. A. Samorė apžiūrėjo Čiurlionio galeriją ir tuo metu vykusią Br. Murino parodą. Šalia matyti prel. P. Juras, kun. B. Markaitis, vysk. Brizgys..
1. Pupils of Marquette Park Lituanistic School in Chicago greet Archb. A. Samore, who paid a visit to Lithuanians recently. 2. Archbishop Samore visits Čiurlionis Art gallery in Chicago, Illinois.

Šis mano atsilankymas Chicagoje, kuri yra vadinama jūsų antrąja sostine, mane įtikino, kaip teisinga yra tie aukštos pagarbos žodžiai, kuriuos šio krašto valstybininkai gausiai beria jūsų adresu, įvertindami jūsų įnašą į šios jūsų naujos tėvykės kultūrą, pažangą ir įvertindami jūsų religinę įtaką.

Su nuostaba vertinu jūsų puikias bažnyčias ir mokyklas, jūsų katalikišką dienraštį Draugą, vadovaujamą tėvų marijonų, taip moderniškę Šv. Kryžiaus ligoninę, jūsų gausias religines, kultūrines, karitatyvines įstaigas ir pagaliau šį puikų jūsų Jaunimo centrą, taip sumaniai vedamą tėvų jėzuitų...

...Jūsų gyslomis teka kankinių kraujas. Tai yra garbė, bet surišta su pareiga būti vertais tų tėvynainių, kurie nuolat liudija ištikimumą savo tikėjimo ir patriotinės meilės idealams. Būti vertais, tai reiškia branginti, ginti tuos idealus, kuriuos jūsų tauta gynė ir kuriuos dabar gina labiau kaip bet kada kitados, ir tais idealais gyventi.

Siekite pasilikti ištikimais tikėjimui į Dievą, kas yra taip giliai įleidęs šaknis jūsų tautoje, kas yra taip dievotai praktikuojama jūsų tėvų ir ką taip herojiškai dabar išpažįsta jūsų broliai...

Saugokite savo gražią ir seną kalbą, savo turtingus papročius ir tautines tradicijas. Dievo Apvaizda išsiuntė jus svetur ne išblaškyti ir ištirpinti, bet kad jūs galėtumėte būti savo kilnios tautos ambasadoriais, kad tikėjimas, kurį išpažįstate, kad jūsų krikščioniškas gyvenimas, jūsų išradingumas ir sugebėjimas organizuotis galėtų tarnauti pavyzdžiu ir padėtų visiems...

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

B. Armonienė - A. L. Nasvytis, **Palik ašaras Maskvoje.** Barboros Armonienės atsiminimai iš tremties Sibire. Surašė Alg. L. Nasvytis. Vertimas iš anglų kalbos išleisto J. B. Lippincot Co. leidyklos originalo. Išleido "Vilties" leidykla, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. 254 psl. Kaina $3.00. Minkštais viršeliais, be aplanko.

Stasys Yla, **Dievas sutemose.** Religiniai lūžiai lietuvių gyvenime. Veikalas turi bažnytinę aprobatą. 392 psl. Viršelio aplanką piešė dail. T. Valius. Išleido "Tėviškės žiburiai", Toronte, Kanadoje. Kaina $300.

N. E. Sūduvis, **Vienų vieni.** Dvidešimt penkerių metų rezistencijoje. "Į Laisvę Fondo Lietuviškai Kultūrai Ugdyti" leidinys, nr. 5, 1964 m. 424 psl. Kietais viršeliais. Aplanką ir skyrių iliustracijas piešė P. Jurkus. Kaina $4.00

Juozas Girnius, **Žmogus be Dievo.** "Į Laisvę Fondo Lietuviškai Kultūrai Ugdyti" leidinys, nr. 4, 1964. 564 psl. Kietais viršeliais. Aplankas A. Kurausko. Kaina $5.50

Šis veikalas rankraštyje 1957 m. atžymėtas "Aidų" žurnalo mokslo premija. Dabar išleidžiant veikalas iš naujo perdirbtas ir papildytas naujais skyriais. Kalbą tikrino V. Kulbokas, patarimus teikė dr. A. Salys.

"Į Laisvę Fondo" leidyklos — American Foundation for Lithuanian Research — adresas yra: 7232 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629.

Kazys Almenas, **Upė į rytus, upė į šiaurę.** Romanas. I tomas — 302 psl., II tomas — 326 psl. Išleido "Lietuviškos Knygos Klubas", 4545 W. 43rd St., Chicago, Ill. 60629. 1964 m. Viršelio ir aplanko piešinys P. Jurkaus. Tomo kaina po $3.00.

Albinas Baranauskas, **Karklupėnuose.** Premijuotas romanas. 224 psl. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Viršelio aplanką piešė Paulius J u r k u s. Kaina $2.50.

Šventoji auka. Mišių vaizdų ir maldų albumas. Fotografija — Algimanto Kezio, S. J., maldų vertimas — Bruno Markaičio, S. J., dailininkas — Algirdas Kurauskas, tekstą rinko — Morkūno spaustuvė, spaudė Rayner Lithographing Co., išleido Tėvai Jėzuitai, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill., 1965 m. Su bažnytine aprobata. 92 psl. didelio formato Puikiai įrišta. Luksusinis leidinys. Kaina nepažymėta.

Kun. dr. Petras Celiešius, **Egzistencializmas krikščionybės šviesoje.** Atspaudas iš L. K. M. Akademijos "Suvažiavimo Darbų" V tomo, 171-199 psl. Roma, 1964 m.

JAV LB **East Chicagos Apylinkė.** Veiklos dešimtmetį prisimenant 1954-1964. 24 psl.

Tėvynės Atgarsiai. Nr. 1 (39), 1965 vasario mėn. Čikagos Aukštesn. Lituanistikos mokyklos mokinių laikraštis. 24 psl. Vieno nr. kaina 10 c. Redaguoja patys mokiniai, globoja Alg. Kezys, SJ, leidžia ČALM tėvų komitetas.

Vytautas O. Virkau

PROMENADA, aliejus (1963)
Promenade, oil, 48x46

IŠ DAILĖS PARODŲ

Los Angeles lietuvių kolonija ima garsėti dažnomis tapybinio, grafinio ir kitokio meno parodomis, Yra čia net tikrų meno kolekcionierių, kurie nepraleidžia progos įsigyti iš kiekvienos parodos bent po vieną kūrinį. Šis vietinių lietuvių palinkimas gėrėtis, džiaugtis ir įsigyti meno kūrinių, matyt, yra pasiekęs ir kituose miestuose gyvenančių mūsų dailininkų ausis, nes pastaraisiais metais jie vis dažniau ir dažniau surengia Los Angelėse savo darbų parodas.

Naujausia iš tokių parodų įvyko kovo 21 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje, kurioje du čikagiškiai dailininkai buvo išstatę 23 savo tapybos ir grafikos kūrinus.

Šią parodą surengė ir globojo vietinis Santaros-Šviesos skyrius; atidarymo kalbą pasakė B. Raila.

A. Kurauskas parodoje buvo išstatęs 16 grafinių darbų. Ypač du jo kūriniai susilaukė didelio žiūrovų dėmesio — tai Mergaitė su amfora ir Atsiskyrėlis. Taip pat Apokaliptinis sapnas drauge su trimis Arlekinadomis daug kam patiko. Tai įdomūs ir meistriškai atlikti grafikos darbai.

V. O. Virkau parodė tik 7 daugiau abstraktinio pobūdžio aliejum tapytus kūrinius, kurie buvo įdomūs savo spalvų žaismingumu. Iš jų bene geriausi — tai Klajojančios liepsnos, Vandens peizažas ir Mėnulio mėnesis. Stebint Virkau paveikslus metėsi į akis motyvų ir spalvinio kolorito vienodumas.

Iš Šv. Kazimiero par. salės paroda perkelta pas prof. M. Gimbutienę į Topangą, kur ji dar truko porą savaičių. Parodą ten aplankė UCLA dešimtys profesorių su univ. kancleriu priešaky (J. T.).

Algirdas Kurauskas gimęs 1923 m. liepos 13 d. Kaune. Studijas pradėjo Kauno Meno Mokykloje 1940. Pasitraukęs į Vakarus, 1950 m., po 4 metų studijų, baigė Vokietijoje Freiburgo Ecole des Arts et Metiers ir įsigijo grafikos diplomą.

Gavęs Prancūzijos stipendiją, dailės srity tobulinosi 1950-51 Ecole Nationale des Beaux Arts ir Academie Julienne Paryžiuje.

Atvykęs į JAV-bes ir apsigyvenęs Chicagoje, 1951-55 pritaikomąjį meną studijavo Institute of Design of I. I. T.

Baigęs studijas A. Kurauskas dirba taikomosios dailės srity ir moko suaugusių mokykloje Chicagos centrinėje YMCA. Yra padaręs daug liet. knygos viršelių aplankų (daugiausia Terros leidyklai), iliustravęs periodinių leidinių (Laiškai Lietuviams) ir kt.

Dalyvavo eilėje grupinių parodų: Nepriklausomųjų dailininkų — 1951 Paryžiuje, lietuvių grafikų — 1953 Rochesteryje ir New Yorke, religinio meno — 1956 Chicagoje, Ecole des Arts et Metiers alumnų— 1956 Chicagoje, metinėse (nuo 1960) Artist Guild parodose ir kt. 1964 m. Gintaro korp. surengė jo vieno parodą, kur buvo išstatyta 54 įvairios technikos darbai: raižiniai, temperos, akvarelės, aliejaus.

A. K. technika labai įvairuoja, jis gerai valdo piešinį ir pritaikomieji jo grafikos darbai, kaip pvz. knygų viršeliai bei iliustracijos padaryti su meniniu skoniu.

Dail. Algirdas Kurauskas

A. Kurauskas

MERGAITĖ SU AMFORA
lino raižinys

Girl with the Amphora, print

Vytautas O. Virkau

VANDENS PEISAŽAS
aliejus (1962)

Hydrophytic Landscape
oil, 48x46

Vytautas O. Virkau gimė 1930 m. Šiauliuose. Pasitraukęs į Vakarus, 1946-49 m. mokėsi Miunchene.

Atvykęs į JAV, 1951 m. lankė universitetą Chicagoje ir School of the Art Institute of Chicago, kur 1956 m. grafikos skyrių baigė magistro laipsniu. Priklausė Meno studentų lygai ir buvo aktyvus Momentum grupės narys.

Dėsto dailę George Williams kolegijoj Chicagoje.

Yra dalyvavęs eilėje grupinių ir turėjo keletą individualių parodų.

Menine pagalba yra talkininkavęs ir lietuviškoje veikloje.

KNYGOS IR AUTORIAI

KALBA REZISTENCIJOS FAKTAI

Neseniai lietuvių kalba pasirodžiusi N. E. Sūduvio knyga "Vienų vieni" (vokiečių kalba "Ganz Allein" išėjo kiek anksčiau) pateikia koncentruotą rezistencijos faktų apžvalgą, apimančią visas pasipriešinimo fazes per pastaruosius 25 kovos metus, pradedant įvykiais, vedančiais į Lietuvos nepriklausomybės netekimą, baigiant dabartiniais vad. politinės veiklos aktualijomis. Užsimojimas didelis ir kiek rizikingas. Krašto laisvės ir vergijos sąvarta, svetimųjų okupacijos, o ypač pereinamieji laikotarpiai iš vienos okupacijos į kitą, įvairios apimties konspiracinė veikla iškelia žmones ir įvykius, kurie dažnai atsiduria kontraversinėje plotmėje, kai ateinama jų vertinti, ypač neturint reikiamos istorinės perspektyvos.

Jau esame turėję žmonių, siekusių panašių tikslų, kaip ir "Vienų vieni" autorius. Deja, jie suklupo dėl neapvaldyto egoizmo ir persunkios ambicijų naštos, ir jų knygos (o taipgi investuotas kapitalas) trūnyja sukrautos sandėliuose. Autoriai lyg už šiaudo griebiasi už vilties, kad sekančių kartų būsią suprasti ir įvertinti, ir jų knygos (deja, ne kapitalas) iš sandėlių iškeltos. Nespekuliuojant ateities galimybėmis, šiuokart reikia pasidžiaugti faktu, kad N. E. Sūduvio knyga lietuvių visuomenės tapo įvertinta **dabar** ir laida jau baigiama išparduoti.

Geriau nedasakyti...

"Vienų vieni" puslapiai kalba rezistencijos faktais, kurie išdėstyti chronologine tvarka ir giliai įžvalgia autoriaus interpretacija surišti sintetiniais priežastingumo ryšiais. Todėl ir perėjimai iš vienų faktų į kitus yra natūralūs, tarsi iš vieno komplikuoto dramos epizodo į kitą.

N. E. Sūduvis kontraversinių klausimų nevengia, tik eina jų sutikti, vadovaudamasis anuo išmintingu romėnų posakiu: fortiter in re, suaviter in modo. Pačias aštriąsias kontraversijas netgi išskiria knygos papildymuose, pateikdamas abiejų pusių argumentus. Tai retas ir labai šviesus reiškinys šios rūšies literatūroje. O kiek autorių netolimoje praeityje (vardų geriau neminėti!) gausiai liejo prakaitą ir rašalą, keldami į padanges savuosius, o faktų ir "faktų" gausybėje skandindami savo "priešus" ir varžovus.

"Vienų vieni" knyga, paties autoriaus žodžiais (nors jie skirti tik vienam rezistencijos laikotarpiui ženklinti) rašyta "suspausta, bet ramia, širdim, be pykčio ir pagiežos tam, kurs mus buvo šiurpiai nuskriaudęs. Norėjom užspausti visas, nors ir skaudžiausias, žaizdas ir vaizdą padaryt objektyvų. Norėjome geriau **nedasakyti** negu **persakyti...**" (185 p.).

Šių sau pačiam savanoriškai nustatytų riboklių autorius sąžiningai laikosi visoje knygoje.

Oportunizmas ir pasipriešinimas

Lyg raudonu siūlu per visus 25 rezistencinės kovos metus traukiasi idealistinės ir oportunistinės dvasios išsiskyrimas, nes "rezistencija galima tarp idealistinės moralės žmonių (371 psl.). Šių dvasių išsiskyrimas pasireiškia nuo pačių pirmųjų okupacijos dienų. Oportunistinių pagundų pastūmėtos "Lietuvos valdžios įstaigos, kaip seimas, ar valstybinio pobūdžio organizacijos, kaip Šaulių Sąjunga, skautai, o taip pat politinių grupių vadai prisistatė J. Paleckiui, pareikšdami lojalumą ir tikėdami, kad tokiu būdu sulaikys ar sušvelnins represijas prieš asmenis. Šis oportunistinis siekimas nepasiteisino..." Gi "gyventojų masė ir inteligentija (kuri nepriklausomybės dienomis pasirodė atspari bet kokiai kultūrbolševikinei infiltracijai, vykdomai"per Kultūros žurnalą, per Trečią Frontą, iš dalies per Literatūros Naujienas ir Literatūros žurnalą") iš karto žiūrėjo į okupantą bei jo režimą su pašaipa, panieka, nuogąstavimu ir rodė pasyvią rezistenciją — sovietinių reikalavimų boikotą" (56 p.).

"Visos tautos pasiryžimą gyventi per mirtį" (69 p.) paliudijo keli tūkstančiai jaunų gyvybių, paaukotų už laisvę 1941 m. birželio mėnesio sukilime. Tai didysis idealistinės moralės triumfas.

"Nedasakydamas", bet ne "persakydamas", veda "Vienų vieni" autorius skaitytoją ir per nacių okupacijos laikotarpį, ne tiek koncentruodamasis į istorines detales, kiek į rezistencijos faktus. Jis mini daugybę to laikotarpio įvykių ir žmonių, kurie tuos įvykius stengėsi viena ar kita linkme lemti. Čia užtinkame daugiausia idealistinės dvasos žmonių: Laikinosios Lietuvos vyriausybės narius, LAF vadus, pogrindžio veikėjus, Stutthofo koncentracijos stovyklos kalinius, karius ir visą vardais neatžymėtą pilkųjų didvyrių armiją, daugiau negu trejis metus pasyviu pasipriešinimu stabdžiusią brutalias nacių okupacijos užmačias.

Pataikūnų ir prisiplakėlių šis laikotarpis nedaug į paviršių iškėlė. Ryškiausi iš jų, vadinamieji "kurmiai tarp lietuvių" (88 p.), patys svyravę tarp ištikimybės Lietuvos laisvės idealams ir įsipareigojimų geštapui.

Kartu išėję, išsiskiria

Rudąją okupaciją 1944 m. vėl pakeičia raudonoji, ir pasyvioji rezistencija transformuojama į pasipriešinimą ginklu. Prasideda pats herojiškiausias laikotarpis 25-rių metų lietuvių tautos rezistencinės kovos istorijoje. Šio laikotarpio tragikai nušviesti nemaža faktų paimta iš J. Daumanto "Partizanų". Tačiau "Vienų vieni" duoda daug ir naujos medžiagos. Dramatiniu crescendo autorius vysto Lietuvos partizanų dramą, veik visai iki šiol nežinomą laisvajam pasauliui ir nepakankamai žinomą mums patiems, o ypač jaunajai kartai. Šalia šviesių idealizmo viršūnių žiauriu kontrastu parodomi ir tamsieji plėmai, kur išsipildymą randa oportunistinė žmogaus dvasia. Autorius parodo eilę žmonių, išėjusių tuo pačiu idealizmo keliu, o vėliau kelionėje išsiskyrusių. Dvasių išsiskyrimas lėmė jų skirtingų kelių pasirinkimą. Štai 1951 balandžio 19 parašiutais Lietuvoje nusileidžia du drąsūs vyrai, pasiryžę savo likimą skirti rezistencijai krašte. Vienas žūva didvyrio mirtim, kitas "pasidavė ir atgailojo tuo, kad padėjo išduoti Juozą Lukšą" (241 p.); du 1949 m. išsikelia Baltijos pajūryje: vienas žuvo "kovotojo mirtimi", kitas "buvo paimtas ir padėjo KGB insifiltruoti į pogrindį Vakaruose. Tai išaiškėjo galutinai jau 1953..." (341 p.); du išeina į rezistencinį kelią ir iškyla į ginkluotos krašto rezistencijos viršūnes: vienas tampa krašto kankiniu, kitas — išdaviku, nors "šiuo metu tebėra Vilniaus universiteto personalo sąrašuose... MVD tarnybon patekęs šantažo keliu, kuriam negalėjo atsispirti jo oportunistinė natūra" (266 p.).

Kas Vlakas, kas BDPS?

Savo laiku lietuvių spauda buvo perkrauta aštriais poleminiais rašiniais dėl Vliko, Vlako, BDPS, Diplomatijos šefo ir t.t. Buvo daug rašyta, dar daugiau kalbėta, o įvykius sekusiai visuomenei vistiek liko neaišku, kas Vlakas, kas BDPS, kokia jų tikroji prigimtis. "Vienų vieni" knygos autorius pilnai atidengia šią "paslaptį". Jis pasakoja:

"Kai (krašto) rezistencijos įgaliotiniai atvyko patys į Vakarus 1948, tikrovę pamatė iš arti... Patirtis iš arti pirmiausia aptraukė šešėliais buvusį ryšininką (iš Vakarų) ir su juo drauge veikiančius" (238 p.). Mat, ryšininkas iš Vakarų pirmą kartą su kraštu jau buvo susirišęs 1945. Gi "atvykęs 1946 į Lietuvą netiksliai informavo apie lietuvių politines organizacijas (Vakaruose), tendencingai piršo naujas organizacines formas rezistencijai, siekdamas asmeninio intereso" (239 p.), o grįžęs į Vakarus, kartu su savo bendrininkais klastojo krašto valią. Šio dvigubo klastojimo išdavoje gimė ir Vlakas ir BDPS.

Krašto ryšininkai, sudėję kruvinas aukas, prasimušė į Vakarus, "žūt būt" gauti paramos ginklu kovojančiai krašto rezistencijai, oportunistinė grupė Vakaruose gautą paramą, kuri buvo "išimtinai skirta kraštui ir įsakmiai tik kraštui", išleido BDPS užsienio delegatūros reikalams (239-240 p. p.).

Žvilgsnis į dabartį

"Vienų vieni" knygos autorius meta žvilgsnį ir į nūdienį gyvenimą, kurį patys galime stebėti ir vertinti. Kartu su autorium matom "laisvojo pasaulio nuotaikų bangavimą". Tos bangos plakasi ir laisvųjų lietuvių visuomenėje. Vieni jaučia pareigą dirbti, veikti, kovoti, išnaudojant erdvę, nežiūrint, kaip siaura ji bebūtų. Vykdyti pasipriešinimą, net jei ir paliktume vienų vieni. Kiti "jaučia tariamai sveiko proto vardu didįjį gundymą defetistiškai įkalbantį: nusiplauk rankas, užsikimšk ausis..." (382 p.). Juk jau ne tik brooklyniškėje "Vienybėje" ar čikagiškėje "Vilnyje", bet ir patriotinėje lietuvių spaudoje prasiskverbia straipsnių su tokiom "premisom" ir "išvadom": Jonas XXIII savo meile sušildė visą pasaulį. Lietuvai šiuo metu realiai padėti negalima, taigi vaduokime juodžius.

"Vienų vieni" knygos autoriaus logika skirtinga: "žmonių su aukos dvasia, žmonių, rezistuojančių prieš niveliuojančią oportunistinę aplinką, paprastai yra mažuma" (360 p.). Rezistencijai reikia angažuotis asmenine auka, nes "asmeninė atsakomybė yra vienas iš tų moralinių veiksnių, kurie verčia rezistuoti..." (377 p.). "Jei tauta nerezistuotų prieš okupantą, ji pasirodytų neturinti savo valios... ji išduotų savo tradicijas (379 p.).

N. E. Sūduvio knyga "Vienų vieni", šalia J. Daumanto "Partizanų", yra pats svarbiausias šaltinis mūsų 25 m. rezistencinės kovos esmei suprasti.

K. Jokūbaitis

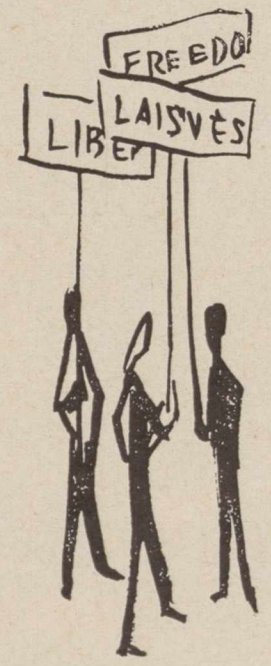

P. Jurkus
Skyriaus vinietė iš "Vienų vieni".

Rašytoja Nelė Mazalaitė

— Šiais metais "Aidų" literatūros premija ($500) paskirta rašytojai **Nelei Mazalaitei-Gabienei** už pasakojimų knygą "Miestelis, kuris buvo mano". Ši premija skiriama kas antri metai, parenkant iš komisijai atsiųstų tame laikotarpyje spausdintų knygų arba rankraščių.

Rašytoja Nelė Mazalaitė yra viena žymiausių ir ryškiausių laisvajame pasaulyje gyvenančių viduriniosios kartos rašytojų. Ji yra susikūrusi savo charakteringą, didžiai poetišką stilių, jos tematika labai įvairi, jos žmonės apgaubti romantinės dvasios, veikalų turinys pasižymi tvirtu idėjiniu kryptingumu. Rašytoja jaučia šio meto dvasią ir kūrėatsakomybę. žmogaus ir lietuvio siekiai ir rūpesčiai, dabarties žmogaus ir tautų tragika, genocidas ir mažosios žmogaus širdies problemos iš tikrovės persipina į legendą ir, įgavę meniną formą, tampa kūnu ir gyvena skaitytojuose.

Po šio karo ji yra išleidusi apie 10 beletristikos veikalų, laimėjusi Rašytojų Draugijos, Liet. Raud. Kryžiaus jaunimo ir kt. premijų. Apie Mazalaitės kūrybą netrukus LD parašysime plačiau.

— Dar vienas **K. Donelaičio** "Metų" vertimas vokiškai. Verčia Heidelberge, Vokietijoje, gyvenąs Herman Budensieg. Pirmoji "Metų" dalis numatoma paskelbti šį pavasarį "Mickewicz Blaetter" žurnale.

Atgijęs vokiečiuose A. Mickevičiaus kūryba susidomėjimas; pernai išleistas naujas "Pono Tado" vertimas. Recenzijos buvo geros.

— Kovo 14 Chicagoje įvyko 14-jo "Draugo" romano konkurso premijos įteikimo šventė ir koncertas. Dalyvavo premijos laimėtojas Alb. Baranauskas, čia pat buvo galima įsigyti ką tik išspausdintas premijuotasis romanas "Karklupėnuose" (leidėjų noru vardas pakeistas iš originaliai buvusio "J ir J"). Atsilankę įsigijo 120 egz.

A. Baranauskas, nesakė tradicinės kalbos, pasiteisindamas, kad okupuotame krašte rašytojai verčiami sakyti kalbas, o čia kiekvienas galįs elgtis, kaip jam patinka. Bet publika rašytojo žodžio vistik pasigedo.

Ištrauką iš romano skaitė L. Barauskas.

Šios premijos $1000 mecenatai — Angelė ir Jonas Andriuliai.

Koncertinėje programoje dalyvavo sol. L. Šukytė, kuriai akompanavo Vl. Jakubėnas.

Pernai kartu įteikta ir "Draugo" antrus metus skirta premiją už poeziją; šiemet poezijos premijos nebegirdėti.

—**Poeto Vytauto Mačernio** 20 metų mirties sukakties minėjimas įvyko kovo 21 d. Carnegie Endowment Salėje New Yorke. Apie V. Mačernio kūrybą kalbėjo dr. J. Girnius ir P. Jurkus. Iš kūrybos skaitė T. Daubaraitė-Skobeikienė, A. Dauguvietytė ir J. Boley-Bolevičius. Be to, dalyvavo smuikininkė E. Kuprevičiūtė-Bergen, jai akompanavo A. Mrozinskas.

Prieš keletą metų Į Laisvę Fondas išleido V. Mačernio poezijos tomą, iliustruotą P. Augiaus.

Jaunas žuvęs tėviškėje praėjusio karo sūkuryje poetas Mačernis yra K. Bradūno, P. Jurkaus, E. Matuzevičiaus, A. Nykos-Niliūno, H. Nagio kartos atstovas.

— Kovo 21 d. Detroite suruoštas pernai mirusio rašytojo **Juliaus Kaupo** minėjimas. Pagrindinis kalbėtojas — H. Nagys.

J. Kaupas dar Vokietijoje išleido literatūrinių pasakų knygą "Daktaras Kripštukas pragare". Vėliau dalyvavo "Literatūros Lankų" grupėje, spausdino periodikoje beletristikos ir kritikos raštų.

— Kovo 20 d. Los Angeles liet. kolonijoj surengtas neseniai tragiškai žuvusio poeto **Algimanto Mackaus** paminėjimas. Pagrindinį žodį tarė dr. M. Gimbutienė, iškeldama Mackų kaip vienintelį jaunosios kartos išeivijoje poetą, ėjusį su laiko dvasia ir kalbėjusi savo kartos kalba. Jo eilių paskaitė J. Pėterienė ir V. Plukas. Buvo platinama tik ką išėjusi jo pomirtinė knyga "Chapel B". Minėjimą rengė Šviesos-Santaros ką tik įsikūręs skyrius, kurio pirm. yra B. Raila. Jis tarė atidarymo žodį ir taip pat kalbėjo apie deilę čia pat surengtos Kurausko ir Virkau parodos proga.

(Sausio LD nr. nekrologe klaidingai buvo parašyta, kad Mackus paliko dukrelę; Mackai vaikų neturėjo. Už klaidą atsiprašome Red.).

— **Dr. Juozo Girniaus** "Tauta un uzticiba tautai" latviškas vertimas, kaip rašo "Latvju vards" vasario 10 d., jau išparduotas. Dabar latviai verčiasi to paties autoriaus veikalą "Žmogus be Dievo (Cilveks bez Dieva). Verčia Janis Zarinš, spausdina savaitraštis "Latvija", leidžiamas Toronte.

— Vilniuje išleista antrasis **Putino-Mykolaičio** pernai išėjusio poezijos rinkinio "Būties valanda" leidimas; išspausdinta, kaip ir pirmosios laidos, 8.000 egz.

LIETUVIAI LITERATAI SYDNEY MIESTE

Plunksnos klubas

Iš Vokietijos stovyklų į Australiją atvykę lietuviai tirščiausia susispietė didesniuose miestuose: Sydney, Melbourne, Adelaide, Canberra. Didžiausias — Sydney. Lietuvių kolonija čia taip pat gausesnė kaip kituose miestuose. Todėl šioje kolonijoje ir lietuviškoji kultūra pradėjo greičiau ir ryškiau reikštis. Čia lietuviškas žodis atkakliau pradėjo reikalauti sau teisių. Šalia Australijos lietuvių bendruomenės savaitraščio "Mūsų Pastogės" bei katalikiškosios "Užuovėjos", 1953 m. užgimė "Plunksnos klubas", suburdamas apie save daugumą ryškesnių plunksnos darbuotojų. Klubo iniciatorius buvo Povilas Sirgedas, kuris ir steigiamąjį susirinkimą sukvietė savo bute. Pirmaisiais nariais, be paties iniciatoriaus, įsirašė "Mūsų Pastogės" tuometinis redaktorius beletristas Juozas Žukauskas, žurnalistas Jurgis Kalakonis (dabar jau miręs), poetas Vincas Kazokas, Jonas P. Kedys (dabartinis News Digest-International redaktorius), rašytojas Juozas Tininis (dabar gyvenąs JAV-se, LD lit. red.). Tuojau klubu pradėjo domėtis ir kiti Sydnėjuje gyvenantys rašto žmonės bei kultūrininkai. Savo narius klubas apjungė nuoširdžiu tarpusaviu bendradarbiavimu ir kūrybinga dvasia. Vengdamas formalių varžtų, klubas neturi jokio savo statuto, iždo ar valdybos. Yra tik klubo pirmininkas, kuris šaukia narių susirinkimus bei rūpinasi kitais klubo reikalais. Pirmasis klubo pirmininkas buvo Povilas Sirgedas, jam 1956 metais išvykus į Ameriką, pirmininko pareigas perėmė dabartinis "Mūsų Pastogės" redaktorius Vincas Kazokas, o po jo — žurnalistas Antanas Laukaitis, kuris ir šiuo metu yra pirmininku. Dabar klubas turi virš 20 narių.

Per visą savo gyvavimo laikotarpį "Plunksnos klubas" išvarė gana gilią vagą lietuviškos kultūros dirvoje. Nariai yra nuoširdūs ir veiklūs visuomenininkai. Jie savo turiningomis paskaitomis bei spausdintu žodžiu teikia tą būtinąjį maistą lietuvio dvasios gyvybės palaikymui. Australijos periodinės spaudos ("Mūsų Pastogės", "Tėviškės Aidų") puslapiuose nuolat randama klubo narių svarių straipsnių, patrauklios grožinės literatūros, atsiminimų, poezijos ir t.t. (Šiame LD numeryje spausdiname Al. Mauragio straipsnį "Dviejų kartų kryžkelėje", skaitytą klubo sus-me. **Red.**)

Bene svarbiausias "Plunksnos klubo" darbas bus projektuojamas visų klubo narių leidinys ilgametei klubo veiklai atžymėti. Manoma, kad leidinys bus atspausdintas dar šiais metais. Linkim klubui ir toliau sėkmingai darbuotis, buriant į savo eiles rašto žmones ir ugdant naujus plunksnos darbuotojus. **M. Sl.**

Sydnėjaus lietuvių "Plunksnos klubo" keletas narių. Iš kairės: L. Karvelis, A. Gasiūnas, A. Laukaitis, pirm., V. Kazokas, V. šliogeris; stovi: A. Skirka, S. Skorulis, A. šimkūnas, K. Kavaliauskas, V. Ratas, V. Doniela.

Šio LD nr. 3, 6, 112, p. spausdiname A. Mauragio klube skaitytą paskaitą.

Sydney liet. literatų būrelis vienos literatūrinės popietės metu Slavėnų namuose. Iš kairės (sėdi): Jankuvienė, viešnia, A. Prižgintaitė, A. Grinienė, Gasiūnienė, viešnia; stovi: A. Gasiūnas, M. Slavėnienė, A. Skirka, J. Slavėnas. (žiūr. A. Prižgintaitės eilėr. šio LD nr. 8 psl.).

Lithuanian Pen club members and group of writers in Sydney, Australia.

Literatų būrelis

Šis būrelis gyvuoja jau ketvirtus metus. Jį steigti mintis kilo Slavėnų namuose privačiose poeto Juozo Almio Jūragio diskusijose su namų šeimininkais. Būrelis, be jokių formalinių varžtų (be valdybos, prezidiumo, darbotvarkės...) apjungia dailiąja literatūra besidominčius ir kuriančius Sydnėjaus lietuvius. Būrelio tikslas: jo nariai, susirinkę vieno iš narių privačiuose namuose, svarsto jiems rūpimus literatūros ir meno klausimus, skaito savo kūrybą, ją nagrinėja, rengia knygų recenzijas, daro meno, literatūros ir jos srovių, atskirų rašytojų kūrybos apžvalgas ir t.t. Nuo šios iniciatorių padarytos pradžios vyksta (dažniausia Slavėnų namuose) vadinamos literatūrinės popietės. Būrelio nariai keliais atvejais yra papildę viešųjų minėjimų programas (ypač 1962 m. birželio įvykius minint.).

Šiuo metu būrelio nariai (alfabeto eile) yra: Kun. P. Butkus, Antanas Gasiūnas, Agnietė Grinienė, Jurgis Janavičius, Juozas Almis Jūragis, Vincas Kazokas, Aldona Prižgintaitė (jos eilių spausdiname šio LD numerio 8 ps-je **Red.**), Juozas Antanas Skirka, Marija Magd. Slavėnienė, Juozas Slavėnas, Bronius Žalys.

Nariai savo kūryba reiškiasi spaudoje, o kai kurie yra išleidę savo kūrybos leidinius: A. Skirka — "Kur bėga Šešupė", pasakojimai ir legendos, 1964 m., Juozas Almis Jūragis, "Tolimieji miražai", eilės, 1964 m.; dar kiti daug dirba kitose meno šakose pvz. scenoj — A. Gasiūnas, A. Grinienė. **M. Sl.**

— Maskvoje, prie Sovietų S-gos Rašytojų sąjungos sukurta Lietuvių literatūros taryba. Vasario 6 d. "Tiesoje" (nr. 30) rašoma, kad tos tarybos uždavinys būsiąs plėsti lietuvių ir kitų Sovietijos rašytojų kontaktus, ji padėsianti organizuoti lietuvių ir rusų rašytojų keliones po Sovietų Sąjungą ir Lietuvą, rūpinsis, kad rusų leidyklos ar žurnalai daugiau spausdintų lietuvių kūrinių ir kt. Visi ryšiai būsią tvarkomi "visuomeniniais pagrindais" Naują tarybą pasveikinti buvo nuvykęs rašytojas, Lenino premijos kandidatas Justinas Marcinkevičius. Kas į tarybą įeina, nežinia.

KOREKTŪROS KLAIDOS

Vasario nr., 5 psl. dr. kun. P. Celiešiaus biografijos 4 skyriuje — į Bonnos un-tą įstojo 1945 m.; toliau — į JAV atvyko 1951 m.

Šekspyro sonetuose — turi būti: 7 son. 9 eil. — sunkiaisiais; 46 son. pask. eil. — plaukia; 66 son. priešpask. eil. — Išvargintas...

Operetės choras Vasario 16 minėjimo programoje New Yorke, Webster salėj.

Foto P. Ąžuolas

Scenes from February 16th commemoration in New York:
Lithuanian choir, left, and reception, below.

Lietuvos konsulatas New Yorke ir Lietuvos Laisvės Komitetas Vasario 16 proga surengė priėmimą diplomatams, valdžios atstovams ir bičiuliškų mums tautų organizacijų atstovams priėmimą.

Šeimininkų ir svečių tarpe matome: kons. A. Simutis, L. Bieliukienė, E. Simutienė, New Yorko mero atstovas O'Brien, E. Kašubaitė, R. Budrienė, gen. kons. V. Stašinskas.

Foto R. Kisielius

CHICAGO. Ill. Svetimų valstybių atstovai, dalyvavę vasario 16 d. Jaunimo centre Lietuvos konsulo dr. Daužvardžio ir ALT Chicagos skyriaus surengtame priėmime užsienio diplomatams. Dalyvavo 24 valstybių atstovai.
Honor guests at Feb. 16th celebration in Chicago, Ill. Foto V. Noreika

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Valst. Dep. Pasų skyriaus viršininkas (kairėje), dalyvavęs Liet. gen. konsulo priėmime. I iš deš konsulas, III-as ALT Ch. sk. pirm. inž. J. Jurkūnas.
Guests at the reception of diplomats on the occasion of February 16th.
Foto V. Noreika

BALTIMORĖ. Atsilankė kongresmanas E. A. Garmatz (sėdi vidury), kairėj kun. A. Dranginis, kalba V. Adomaitis, ALT pirm. G. Grajauskas-Gray.
Congressman E. A. Garmatz among Lithuanians of Baltimore, Md.

CLEVELAND, OHIO. Minėjimo dalyviai gieda himną. Iš kairės matyti: Daugėla, burmistras R. S. Locher su žmona, P. Daužvardis, kun. Dziegoraitis, vengrų atstovas, Stempužis ir kt. Foto V. Bacevičius

February 16th celebration in Cleveland, Ohio. Left: Mayor R. S. Locher.

Pakelyje į Australiją T. J. Borevičius SJ aplankė J. Bačiūną, PLB pirmininką su žmona Honolulu saloje, Havajuose. Aptarė bendruomenės reikalus ir pasidžiaugė Australijos lietuvių bendruomenės vieningumu ir darbais. T. Borevičius Australijoj išbus iki liepos mėn., vesdamas lietuvių kolonjose rekolekcijas. Bačiūnai jau parvyko į savo vasarvietę.

Rev. J. Borevičius, SJ, visiting Mr. and Mrs. Bachunas in Honolulu.

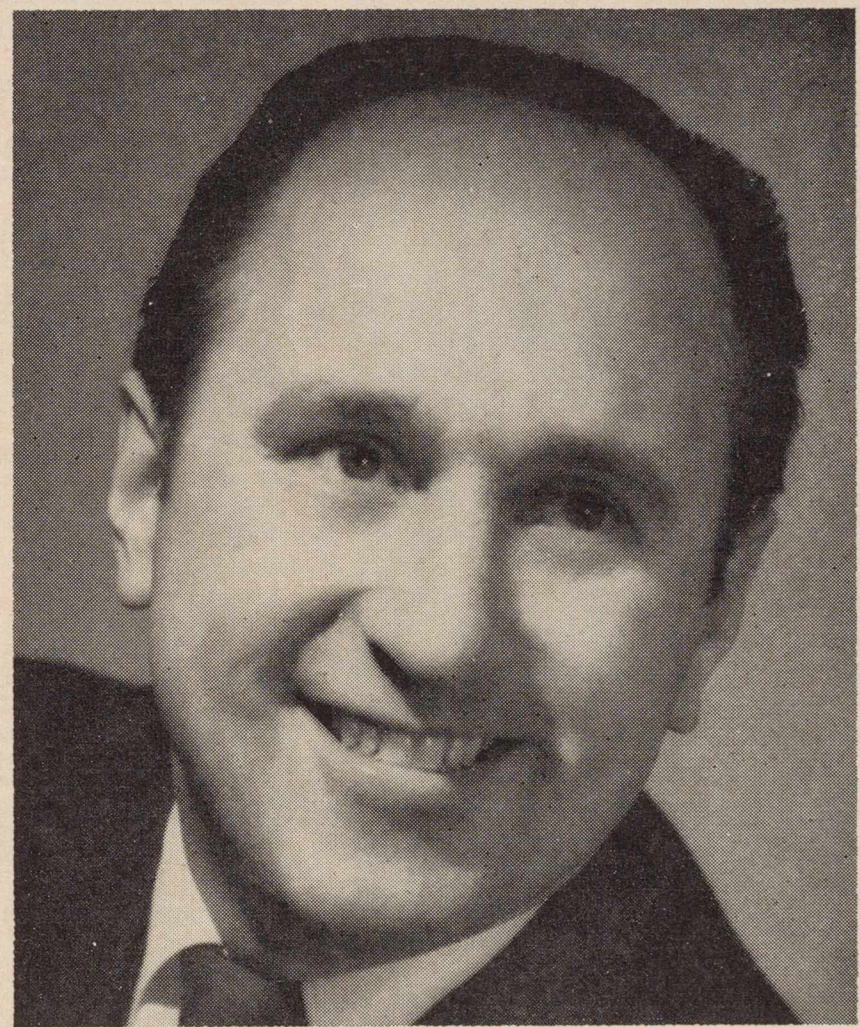

Tenoras Antanas Pavasaris, kovo 20 Los Angeles kolonijoj davęs dainų ir arijų rečitalį. Dainavo liaudies dainų, mūsų ir svetimų kompozitorių kūrinių, viso 15, bisui padainuodamas ariją iš Rigoletto ir Granadą. Solistą publiką priėmė šiltai, ypač plojo už paskutiniuosius du dalykus.

Soloist A. Pavasaris who recently gave a successful concert in Los Angeles, Calif.

Rasutė Arbaitės parodoj Los Angeles. Iš kairės: J. Gliauda, A. Arbienė-Alė Rūta, Černienė, B. Čiurlionienė, dail. J. Pautienius, muz. G. Gudauskienė, dr. kun. P. Celiešius, R Arbaitė, kons. Bielskis, arch. E. Arbas.

R. Arbaitės, 10 metų mergaitės, piešinių paroda įvyko kovo 13 ir 14 dienomis Los Angeles Bendruomenės centro salėj; parodą rengė L A. Kultūros Klubas. Atidarymo žodį tarė J. Gliauda, paskaitą apie meną skaitė dr. kun. P. Celiešius. Buvo išstatyta 58 gabiai nupiešti piešiniai.

R. Arbaitė, 10 yr. old artist, among guests at her art exhibition.

Los Angeles Šv. Kazimiero par. choras, vadovaujamas komp. B. Budriūno, kovo 7 d. koncerte atliko įspūdingą dainų ir kantatų programą. Didingai skambėjo naujos Kantatos tėviškės namams ištraukos, susilaukę ilgų ir karštų publikos plojimų. Foto L. Kančauskas

Los Angeles St. Casimir's Parish choir and honor guests after concert.

Iš kairės:

I eil. — E. Prišmantienė, N. Enck, A. Narkevičiūtė, S. Šakienė, R. Valaitis, choro pirm., C. Dambrauskaitė, komp. B. Budriūnas, dir., prel. J. Kučingis, parap. kleb., viešnia sol. V. Kojelienė, akomp. R. Apeikytė, sol. R. Dabšys, E. Vilimienė, R. Motiejūnaitė, O. Orlovaitė, ž. Stroputė, I. Stadalnikaitė;

II eil.—D. Polikaitienė, J. Avižienytė, L. Stančikaitė, D. Barauskaitė, R. Aukštkalnytė, D. Karaliūtė, D. Tamulaitytė, J. Raubertaitė, D. Razutytė, A. Raulinaitienė, O. Kukanauzienė, D. Tuminaitė, G. Gustaitė, I. Mažeikaitė, R. Narkevičiūtė, E. Mitkevičiūtė;

III eil. — L. Medelis, A. Mitkevičius, J. Tininis, J. Raibys, S. Paplauskas, K. Paulius, F. Prišmantas, A. Tonkūnas, K. Pažemėnas, V. Duda, K. Šakys, M. Sutkevičius, A. Raulinaitis, A. Vosylius, A. Polikaitis, A. Vilimas, S. Barauskas.

Foto L. Kančauskas

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS
Kovas 1965

— LD žurnalo leidykloje lankėsi bendradarbis iš Omahos, Nebr. **kun. L. Musteikis;** grįždamas iš Havajų, buvo užsukęs **PLB pirm. J. Bačiūnas.**

— Los Angelėse viešįs dail. **J. Pautienius** su LD žurnalo leidykla tarėsi dėl dailės parodos balandžio 24-25 surengimo; kartu su juo dalyvautų dail. J. Andrašūnas ir gal dar kas iš vakarinių valstybių.

— **Kun. Jonas Kučingis,** Los Angeles šv. Kazimiero par. klebonas, Pop. Pauliaus VI-jo pakeltas į Jo Šv. Rūmų prelatus su Right Reverend Monsignor titulu, tarpininkaujant kardinolui McIntyre ir vyskupui V. Brizgiui.

V. A. Braziulis, LD žurnalo red. pagalbininkas Clevelande, vasario 25 d. atšventė savo 65 metų sukaktį. V. A. Braziulis yra vienas iš daugiausiai pasireiškusių mūsų žurnalistų. Ypač pažymėtina jo gausybė pasikalbėjimų su lietuvių ir pasaulio įžymybėmis. Būtų gera, kad pats autorius tuos pasikalbėjimus surinktų, suredaguotų ir išleistų. Viso A. Braziulio susidarytų keli ar keliolika tomų.

Sveikiname nenuilstantį spaudos darbuotoją. Tikimės, kad netrukus sukaktį galėsime atžymėti platesniu reportažu ar interview su pačiu V. A. Braziuliu.

— Los Angeles šaulių kuopa balandžio 24 d. Lietuvių Tautiniuose namuose rengia pobūvį su menine programa: Solo dainuos Z. Kalvaitienė ir A. Pavasaris, bus skaitoma knygos ištraukų; iš Chicagos atvykęs autorius A. Nevardauskas taip pat dalyvaus vakare ir įsigyjusiems knygą duos autografus.

— Kovo 6 d. Los Angelėse Tautinių namų salėj įvyko **Alės Rūtos** premijuoto romano "Kelias į kairę" pristatymas. Rengė Fronto Bičiuliai, pirm. A. Raulinaitis. Kalbėjo J. Gliauda ir J. Tininis, iš knygos fragmentą paskaitė aktorė D. Mackialienė. I. Mažeikaitė ir C. Dambrauskaitė, B. Budriūnui akompanuojant, padainavo porą liaudies dainų. Parduoti visi turėti knygos egzemplioriai.

— Los Angeles **dramos sambūris** balandžio 11 d. stato latvių autoriaus Valdemaro Karklinšo 3 v. komediją "Raudonas vynas". (Vertė B. Mickevičius). Rež. J. Kaributas, dekoratorius A. Žaliūnas. Veikalas pirmą kartą statytas Bostone, vyriausią rolę ten vaidino akt. H. Kačinskas.

— Los Angelese vasario 28 d. Santaros-Šviesos federacijos garbės filisterės dr. M. Gimbutienės iniciatyva įsteigtas **Santaros-Šviesos** skyrius. Steigiamajame susirinkime dalyvavo ir paskaitą laikė Santaros-Šviesos pirm. Raimundas Mieželis. Į valdybą išrinkti ir pareigomis pasiskirstė šie asmenys: pirm. B. Raila, vicepirm-kai inž. V. Vidugiris ir R. Jasiukonis, sekr.-ižd. R. K. Vidžiūnienė, narys M. Sutkevičius. Kandidatais liko: N. Railaitė, V. Plukas ir J. Patronis.

— **Dr. K. Čeginskas,** gyvenęs Švedijoje ir dirbęs Uppsalos universitete, jaunosios kartos veikėjas, netrukus persikelia į New Yorką. Dr. K. Čeginskas yra Lietuvių Fronto Bičiulių narys, buvęs Europoje jų pirmininku, naujajame Vlike išrinktas tarybos pirmininku.

— **Henrikas Žemelis,** persikėlė iš Rochesterio į Chicagą vadovauti "Margučio" radijo programai. Dabar "Margutis" vėl užmezgė ryšį su LD žurnalu, kuris skelbs jo programą radijo puslapyj. Anksčiau "Margutis" bendradarbiavimo ryšį buvo nutraukęs.

— Šaulių susirinkime Chicagoje Jaunimo centro salėje, kuri buvo pilna žmonių, be kitos programos, pristatytas naujas leidinys **"Nepriklausomai Lietuvai".** Tai yra šaulių 45 metų nuo įsisteigimo ir 10 metų nuo atkūrimo tremtyje sukakčiai paminėti laidinys, turįs 500 psl., kuriame rašo 55 autoriai.

—**D. Brazytė-Bindokienė,** kurios gražų pasakojimą mažiesiems "Keturkojis ugniagesys" pernai išleido "Lietuvių Dienų" leidykla, Chicagoje paskaitų cikle skaitė paskaitą "Vyras ir žmona išeivijos literatūroje".

— **Chicagos Lietuvių Opera** šių Metų birželio 15 d. 3 v. p.p. McCormick Place teatre stato Verdi Requiem ir B. Markaičio Vilniaus Varpai (žodžiai K. Bradūno) su Chicagos Simfoniniu orkestru. Tai bus iškilmingas ir didingas Lietuvos partizanų ir visų žuvusiųjų už Tėvynės laisvę per 25 Lietuvos okupacijos metus pagerbimas. Skelbimai dedami Drauge, Dirvoj ir kt. laikraščiuose; bilietai kviečiama įsigyti iš anksto.

PARODOS

— Kovo 6 ir 7 dienomis Los Angeles šv. Kazimiero par. mokyklos patalpose turėjo parodą **D. Vebeliūnaitė** ir **R. Kalvaitis.** Abu buvo išstatę 74 darbus, nupirko abiejų po 7 darbus. Vebeliūnaitė meną studijavo St. Joseph kolegijoje ir studijas gilino UCLA. Inž. Kavaitis meno studijas gilino Fleischerio mokykloje Philadelphijoje, o vėliau UCLA. Abu turi gražių sumanymų, bet dar ieškąs savo stiliaus.

— Nuo kovo 8 iki 20 d. Ottawos universitete suruošta **Antano Tamošaičio** tapybos, akvarelės, litografijų paroda. Buvo išstatyta 33 darbai.

— Kovo 13-14 d. Waterbury, Conn. surengta **Pauliaus Jurkaus** tapybos paroda. Parodą globojo Lietuvių Bendruomenės Waterburio Apylinkė.

Buvo išstatyta 60 darbų. Katalogo žodį parašė dail. Juozas Bagdonas. Jo žodžiais Jurkus tapo poimpresionistiniu stiliumi, "Jis tapo sodrius, ekspesyvius medžius, šlapias jūros bangas, sunkius permirkusius žvejų laivus."

— Kovo 13 —21 dienomis Chicagoj, Čiurlionio galerijoj, vyko **K. Žoromskio** dailės darbų paroda.

— Kovo 21 d. Los Angeles šv. Kazimiero par. salėje vyko **Algirdo Kurausko** ir **Vytauto O. Virkau** paroda. Virkau išstatė 7 aliejaus darbus, Kurauskas — 16 raižinių.

Darbai nugabenti į prof. dr. M. Gimbutienės rezidenciją, kur jie parodyti UCLA profesūrai. Prie šios parodos prisijungė ir dail. Šapkus, išstatydamas keliolika savo paveikslų.

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION

Paskirstyta Lietuvių Fondo pelnas

$500 paskirta Liet. Rašytojų Draugijos literatūros premijai

Lietuvių Fondo pagrindinio kapitalo pelnas už 1964 metus viso **$5,500.00,** fondo įst. 30 str. tvarka paskirta: PLB Kultūros tarybai $1,000, kultūrinei premijai; Čikagos skautams remti dr-jai $300, stovyklavietės įrengimui; Pedagoginiam Lituanistikos Institutui $500, mokomosios medžiagos reikalams; "Tėvynės žvaigždutės" "Draugo" vaikų skyriui $100, konkursų reikalams; Čikagos Aukšt. Lituanistinei mokyklai $300, švietimo priemonėms įsigyti; "Lituanus" žurnalui $400, mūsų iškiliųjų rašytojų pristatymui; JAV LB c. v-bai $1,000, III-čio ir IV-to sk. vadovėliams išleisti; JAV LB c. v-bai $500, jaunimo vaidinimų išleidimui paremti; JAV LB c. v-bai $500, jaunimo skaitynių išleidimui paremti; lietuviškai spaudai $400; ir Lietuvių Rašytojų dr-jai $500, literatūros premijai.

Dėl lėšų stokos visų paramos prašiusių nebuvo galima patenkinti. Tikimasi, kad sekantį fondo pelno skirstymą sprendžiant, bus galima suteikti paramą tiems, kurie šiuo skirstymu jos negavo.

A. Rėklaitis,
LF Tarybos sekretorius
1965 m. kovo 29.

—Organizuojamos moksleivių daiiojo žodžio varžybos. Jau užsiregistravo 15 mokyklų su apie 70 dalyvių. Mokytojai **Sofija Jonynienė, Jonas Kavaliūnas ir Juozas Masilionis** sudarė varžybų programą ir taisykles.

— Chicagos tarptautinis teatras balandžio 4 d. Marijos Aukšt. mokyklos auditorijoj stato **lietuviškai** Franz Leharo operetę "Linksmoji našlė". Pagrindiniuose vaidmenyse dainuos Algirdas Brazis, Kristina Bartulis, Edvardas Radvila, Vacys Petrauskas, Geraldina Mikužis... Ši operetė anksčiau statyta anglų, lenkų, vokiečių, čekų kalbomis, ateityje numatoma spektaklis ukrainietiškai.

— **Clevelando teatralai** kovo 13 d. suvaidino "Ušburtąją dūdelę" Chicagoj. P. Maželio režisuotas ir pastatytas du kartus Clevelande vaidinimas taip pat su pasisekimu buvo vaidintas Detroite, o dabar kviečiamas į Hamiltoną.

— Vasario mėn. Bostono Kultūros Klubo susirinkime kalbėjo **T. Leonardas Andriekus** tema "Lietuvybė, lietuvių literatūra, religija". Z. Gavelis supažindino susirinkusius su L. Andriekaus kūryba; akt. Alg. Žemaitaitis paskaitė iš A. kūrybos.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919
arba įstaigoje
4366 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

Birutė Tamošiūnienė

— **B. Tamošiūnienė** (Maksvytytė) įdainavusi pirmą lietuvišką plokštelę Australijoje. Šokių ir pramoginės muzikos "O ramunėle, pasakyk" plokštelėje yra po 6 šokius kiekvienoje pusėje. Palydi G. Kostromin orkestras. B. Tamošiūnienė Vokietijoje buvo aktyvi Čiurlionio ansamblio dalyvė; dabar ji dainuoja Melbourno lietuvių chore ir yra mielai laukiama solistė lietuvių parengimuose. Plokštelės visa laida išparduota (av).

— **"Šatrijos"** (Atkų meno draugijos) susirinkime įvykusiam D. Augienės namuose, kun. A. Grauslys skaitė paskaitą apie Paul Claudel. Rašytojo mirties dešimtmečio proga šatrijiečiai planuoja surengti didesnį minėjimą su Claudel poezijos ir dramos kūrinių rečitaliu.

— **Bostono dramos sambūris** kovo 28 d. stato L. Fodor scenos veikalą "Brandos atestatas". Rež. A. Gustaitienė.

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

M O R T U A R Y
921 Venice Blvd.
Los Angeles, Calif.
Phone: RIchmond 9-6091

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.
Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS-MOTUŠIS
5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD California
Telephone: NOrmandy 5-3351

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

MARCH / KOVAS 1965

Lithuania's Charge d'Affaires, J. Kajeckas, in a conversation with Secretary of State Dean Rusk at the Blair House reception in Washington.

Lietuvos Atstovas J. Kajeckas kalbasi su Valstybės Sekretorium Dean Rusk Blair House priėmime.

° ° °

...we in the Congress should take positive action to show the courageous people of Lithuania that we support their yearning for independence. Again this session I have introduced a resolution requesting the President of the United States to instruct our Ambassador to the United Nations to place the Baltic States question on the U.N. agenda and to have the United Nations request to Soviets to withdraw their troops and controls from Lithuania, Latvia, and Estonia. This resolution would also call upon the U.N. to conduct and supervise free elections in these three Baltic nations so that the historic principle of self-determination of peoples would be legitimately applied there. .I urge this resolution be actet upon during this session.

Another meaningful action which could be taken by the House of Representatives would be the creation of a Special House Committee on the Captive Nations. This would be an effective instrument to expose to the world the hypocrisy of Soviet colonialism and tyranny and to mobilize world opinion in support of the aspirations of the captive peoples for freedom and independence.

E. J. Derwinski

...It is one of history's most tragic ironies that the only Lithuanians who can freely celebrate this occasion are those no longer living in their native land. The Iron Legions of the Red Army now hold that proud but small nation in tight bondage to the totalitarian dictatorship of the Soviet Union...

..Our Government, through many Administrations, has consistently supported the just aspirations to freedom and independence of the Balic peoples and, indeed, all the Captive Nations now suffering the various forms of Soviet imperialistic domination. We must never waver in that support, for to do so would be to break faith with our own ideals and aspirations..."

Senator Hugh Scott (R.-Pa.)

We Must Work Together

When the Soviet Union occupied Lithuania in 1940, its act of aggression was in direct repudiation of a long series of bilateral and multilateral international agreements. Probably no small nation had ever been protected by as many solemn international agreements as was Lithuania, and the other Baltic States; but every single one of these agreements was broken by the Soviet Union. The political excuses, the mock elections, the colonialism of "liberation" — all these facets of Soviet tactics are familiar to every one now. The murder, the genocide, the deportations, the Rusification — these are all common knowledge. Even the most naive have become convinced, if not by what happened in the Baltic States or in Budapest, then by Die Mauer — the Berlin wall.

The whole world knows about Russian treacher now, and the Baltic States have long served as a paradigm of how untrustworthy Soviet pledges and promises are. The Kremlin's attempts to cover up for overtly aggressive acts and large-scale murder are about as farcical as the reeling succession of Soviet leaders. Hardly had Stalin been removed from a stately tomb than his remover was removed. And so it will be with their uneasy successors; those who trample on individual liberty in the name of totalitarian dogma must be prepared to be themselves trampled as individuals. "Sic semper tyrannis".

But just as the Soviets are champions of treachery and deceit, so the United States has been a champion of resistence to communism and its methods... As long as people who thirst for freedom have such friends, there is every reason to have faith that the day inevitably will dawn when the Lithuanian nation will again be free and independent. In the meantime, we must work together to hasten that day, and we must work vigorously. Anyone who feels that the cause of freedom will take care of itself will not sleep well for very long.

Excerpts from a speach delivered by J. Kajeckas, at a commemoration of the 47th anniversary of the declaration of Lithuania's independence, printed in Congressional Record-Appendix, March 29, 1965, presented in the House of Representatives by Hon. J. S. Monahan.

MIDSUMMER

A short story by Marius Katiliškis

The old man Vētra stood guard over his cherry orchard,while Valē his adopted daughter sat on the threshold singing. His wife, Vētrienē, however was saying her prayers, seemingly without being able to come to an end. Her voice came drifting through the open window of the box-room; it was hoarse and it wavered, fading away gradually into the night. And whenever she drew a deep sigh, as if for the last time, and fell silent, the clatter of her rosary against the floor woke her up again and she began anew, "Holy, holy..." in an unsteady voice, like that of an over-dry wheel of the wind-mill.

"Why isn't the woman asleep? And what can be the matter with her? Mumbling away at those prayers, as if she hasn't recited enough of them in her lifetime..." Vētra grumbled at his wife as he took down his rusty gun from the wooden hook.

It was a fine summer night, and a young moon had risen in the sky, implanting itself firmly, like a brass horn in the upmost branches of the cherry-tree. The trees were weighed down under a heavy burden of fruit.

Valē was still singing. She sang better and more beautifully now, without even trying to drown the sound of the prayers, so that her song did not interfere with anyone. She knew that there was no need, in one's youth, to trouble over much with prayers, and as she sang, her voice was full of longing and full of that dark unquiet, as if she alone were young in the whole world with her heart yearning and waiting for something. When she began to sing more joyfully, and her voice flowed like a freshet from a spring, it was as though she alone were created for happiness and as if to her only summer had promised its rich and unfathomable treasure.

Vētra still remembered how quiet and dull it used to be at his home before their adopted daughter came to live with them. But as soon as she started to grow up and began to sing her songs, it seemed to him that even the brown moss on the roof grew greener and the glass eyes of the cottage shone brighter.

Yes, and peace too had disappeared quickly from his yard, now that Valē was almost grown up. The old man could no longer keep the gates in good order, for the men and the lads of the village would lean too heavily against them, thrusting them constantly out of place. And as for the grass around it! Why, it looked no better than the grass in the church-yard, which was trampled down by the horses of the whole parish.

It was Saturday evening and the young people were strolling along the village street, laughing and shouting to each other in loud voices. The white hot dust on the road absorbed their footprints, while the air which they disturbed in passing breathed of the summer heat. At the end of the vlllage, near the school someone started to sing a song; a group of young men stood talking outside his gate and the red points of their cigarettes glowed in the summer dark.

No one had known the way to his yard when there was no Valē about. What use had he himself been then to ayone? His neighbours would have waited till his death — and gathered to see him to the graveyard...

"Humph," thought the old man to himself, "the fat, red-faced girls from the farms are quite angry with me. I suppose the're jealous. But what can I do about it?"

Why, it often happened nowadays that as soon as he took his woven baskets and his other ware to market, a young chap would come up to him, whom he had neither seen nor heard of before, and invite him, of you please, to have a beer at the inn.

Only the other day, Panciškus, a fine-looking chap, a good farmer, sober-minded and by no means a ruffian, had seemed particularly interested in his wares.

"You see...", he began hesitantly, "I can't seem to find anywhere what I am looking for."

"And what is it that you're after, young man?"

"Well, I'll tell you — I'm looking for a sieve. We do have quite a good one at home, made by my grandfather, God rest his soul, but it's very ol-fashioned now, and so if you could make me a new one, Uncle, I won't begrudge you payment. I need a light one for sowing linseed and clower."

"Don't you worry, I'll make a fine one for you out of the root-fibres of a fir. It will be just what you want."

"Thank you, Uncle. I won't forget you when we are next brewing beer. You'll get the first half barrel of it, I promise you."

Vētra had felt very pleased with himself, and he kept coughing into his palm as he tried to hide his pleasure. But after all how could it have been otherwise.

* * *

In the meantime the young moon had waded deeper and deeper into the denseness of the orchard, which lay shrouded from the ground upwards by the mists of the night and the endless, monotonous croaking of the frogs. Everywhere countless voices were to be heard in this July night; it was steeped in the scent of the hay, and the fragrant vapours of the fruit. Out of the tall rose bushes and the thick growth of the asparagus shadows seemed to crawl and whisper to each other, and it was as if the whole summer's night lay submerged under the dark forms and moving shapes of things.

Valē was sitting on the bench under a luxuriant tree. She had placed her head on her knees and was clasping them with both hands. The thick stream oh her black hair covered her sunburnt legs. From time to time she would raise her head to gaze at the distant treetops and at the pale void of the sky, aglitter with numberless stars. When she turned and spoke, her words were a continuation of the sad and the happy songs that she sang in the midsummer evenings and nights.

"Come closer to me and let me stroke your hair..."

The old man strained to hear what they were saying; for he wanted to know if it was the same young man who had promised him a barrel of beer that day in the market-place, but the sound of branches being torn down in the heart of the orchard defeated his intentions.

"I'm afraid that he may injure one of the children with that gun of his. He's been nursing it in his hands the whole evening", said the young man to her, as he bent down and allowed her to stroke his hair.

"And why, may I ask, did you have to bring a whole gang of urchins to my uncle's orchard? As if there weren't enough cherries in the village!"

"Well, I'll tell you straight. I wanted to be alone with you a while..."

"No need to worry then, dearest. I poured out the gun-powder from hs rifle and filled it with tow!", and the girl laughed in the darkness.

Those cherries! thought Vētra to himself, as he tried to catch his breath at the bottom of the orchard. Did anyone ever go short of them in this village? Why, when the trees were in blossoms the whole village looked like a ship afloat in undulating snow-drifts. Or wreathed in waves of deep red as the fruit ripened in midsummer. There was no way then of driving back the thrushes and the starlings. They came in clouds too, not just in single flights or flocks. And the damage that they caused. It broke your heart to see it. The whole day would go by in trying to defend your orchard from the birds. It wearied you out so much that you wished you culd drop down under a tree at the end of it and never rise again. How could a man get his rest, I ask you, when there was no end of those small ruffians at the village ready to plague you at all times of the night? No, it never used to be as bad as that in the old days.

If only he could catch one of them, he'd be sure to teach him a thing or two. He'd shut him up in the pigsty with the sow, and call all the neighbours at day-break to show them who it was that wouldn't allow people to live peacefully. But no matter how careful he was, how hard he tried, they'd always sense him coming, the rascals. Before wou knew where you were, they'd be mewing in cat's voices at you, or calling like owls from the other sde of the garden.

The young moon had already set, yet it did not grow any darker. One could easily make out the broad backs of the horses through the thin veiling of the mist, which had spread itself over everything — the meadows and the fields and wherever the eye were to look. A faint light was still aglow in the north, while the sky was tinged with a green colour and lulled by the endless croaking of the frogs.

"They've had enough of each other's company for tonight", Vētra decided, as he mad his way back nto the yard alongside the fence. He could hear Valē's voice clearly, now as a subdued laugh, now as a whisper; and when the young man replied to her, his voice sounded like a low rumble.

"When will you sleep, Panciškus, if you are not going home yet? Soon it 'll be time to get up and go to church, and you won't get as much as an hour's rest."

But the lad merely stirred on the bench and said nothing. Only his teeth shone in the twilight under the thick leafage of the tree.

"You too go indoors lass, it's past midnight, you know."

They must have been paying attention to what he said, for suddenly everything grew still and silent about him. Only a cricket chirped in the grass near the house, and drops of water fell in a steady trickle on a flat stone near the curb of the well. The village rascals must have tumbled into their beds by now, and no doubt were snoring with open mouths. He was ready for bed himself, now that he came to think of it, for his feet ached and his eyes smarted after the long summer's day. But he decided to sit down under the cherry tree for a moment and finish his pipe.

Wreaths of smoke dispersed into the air as they climbed higher and higher, and a feeing of contentment stole over Vētra, as he rested after the hard days work. Suddenly he heard his wife say to him in a lull between her endless prayers.

"You'd better watch the cherries and not that wench. If she's taken it into her head to go courting, your keeping an eye on her won't help a bit."

Wasn't she just silly to talk like that, thought Vētra to himself. It was neither here nor there. Cherries afterall were only cherries. There'll be no lack of them year after year. Whereas a fine lass like Valē grew up only once in a lifetime As he looked at the column of smoke rising before him, it was as if he himself rose and disappeared together with it high above the trees. His eyes began to feel heavy, as if someone had stuck them together with the sap of the cherry bark, and he feared that sleep might overpower him, worn out as he was after the long summer's day.

Perhaps he did fall asleep unaware, for his pipe had grown cold and was damp with the chill of the night.

The breaking of the day could not be held back any longer, as dawn rose powerfully in the horizon, whitening the sky. The woodlark sang his morning song and hens began to stir on their perches.

Vētra shook himself and he

started to walk towards the house. He had stayed out too long into the night. He stopped suddenly, as if someone had tugged him by the skirt of his coat. Across the foothpath, where the grasses were wet with dew, the old man could see twin tracks stretching straight across the clover meadow; and he followed them, as they went downhill, past the orchard where the grass was already mown down and hay stacks hid under a delicate gauze of mist.

On the ground, close to the nearest hay stack, lay their adopted child Valē and Pranciškus. They were holding one another's hands and lying so close to each other that not a drop of water could have fallen between them. Valē's dark thick hair was spread out on the strewn hay and it glistened with minute drops of dew which were caught and set alight by the rising sun, while her eyebrows with their soft wings reminded one of a swallow arrested in its flight. Her breast rose up and down lightly, and together with it rose the man's large hand. They were smiling; they slept the deep sleep of early morning.

The old man's pipe shook in his mouth and his few scant teeth were scarcely able hold it in place. He fingered the gun in his hands and was uncertain what to do with it. Should he fire at once, into the air of course, to give them a proper fright, or should he wait a while? He did not notice himself when his anger began to change into wonder. He had seen much in his life; never had he come across anything like this. He began to draw back slowly and carefully, so that the rustling of the grass would not wake the happy pair. Yet for a short while before he hurried away, for a fraction of a minute only he remained stock still, as if in a trance, unable to take his eyes from the white patch of skin, which had never been exposed to the sun and which shone now through the unbottoned blouse and was shielded by the possessive hand of Pranciškus.

Suddenly he felt very unsure of himself. He must hurry home and wake his wife. It was all too much for him. He could scarcely believe what had happened.

But as soon as he opened the passage door he recovered himself and began to order everyone about, like a rooster in a hen-coop.

"Wake up, you sleepy head. You-'ve been a-moulding there the whole night long and don't know what's afoot in the world."

"Holy Virgin, what has happened to us now?", his wife exclaimed as she felt around for her skirts.

"You'll run there at break-neck speed when tell you, woman. Be quick, if you want to go to heaven when you die!"

"Jesus and Mary, is it a fire or something? Or have the bees taken to swarming?", muttered the old woman with her tootless mouth.

"Ah, it's not a fire, so don't you worry, but didn't I tell you that our Pranciškus is a cut above the other chaps and a better farmer too than most of them."

Vētra wasted no time. He went to the wall, took down a smoke-blackened picture of St. Joseph with a rod in his hand, picked up the old woman's rosary from the floor and strode out of the room with resolute steps. His wife could scarcely keep up with him. She looked so small, like a bunting-dark skinned and wrinkled as a boot.

The young couple had not stirred an inch from their old position. A strong scent of hay permeated the field, and the birds were singing loudly to the rising sun. Vētra lunged forward with his gun, which he had carried about with him since yesterday evening, and nudged the young man's foot with it. Pranciškus sat up like a flame out of a straw roof and stared at him with his eyes wide open.

"Don't move!", bade the old man in as strong a voice as he could muster.

"Mother, hold up the picture of St. Joseph properly and lay the rosary across his hands."

When this was accomplished — and it was all done so quickly, too quickly for such a solemn occasion — the old woman opened her mouth as if to say something, but Vētra turned to her at once with his gun.

"Now, don't you begin any of your sermons. This is no church and you are not a priest. What we have done, we have done."

Valē remained sitting there with her hands over her face as if nothing had happened. She looked through the shield of her fingers now at her benefactors, now at the orchard and at the hay stacks standing in rows in the field. Then she placed both arms on Pranciškus neck and said to him as she stroked his hair:

"What are you trembling for, Pranciškus? Didn't I tell you? There's no powder in Uncle's gun!"

Translated from the Lithuanian

Danguolē Sealey

HOW TO MOVE INTO AN APARTMENT?

A satyrical episode from bureaucratic life in occupied Lithuania

"...I, too, hate bureaucrats. But, then, they don't exist among us..."

"...I married Valentina. We maintain a household. I visit her. She visits me. You see, I rent a room in a privately owned house, while she sublets from her parents in a communal apartment-house. One day my father-in-law tells me:

" 'Now, what are you two doing, living like a stork with a crane. We have got a little room here — just move in and live until you two get a separate apartment.'

"I embraced my father-in-law, everybody else in the room, grabbed the necessary documents and dashed to the local militia office. Enough of being a tenant of a robber, a private owner — not for a single minute longer!

"In the militia office, there is a queue. People stand around, read the instructions posted on the walls. I join them... I learn by heart all the literature on registering in and out. Finally, my turn came. I took the appropriate form, filled it out. But the woman who collects the fillet-out forms says:

"Something wrong here. You have two name — Vladas and Pranas. So you must fill out two forms. In one you put down Vladas-Pranas, in the other — Pranas Vladas...'

"She advised me in a friendly way, without a trace of bureaucratism. I thanked her for the instructions. I filled out two forms and handed them to her.

" 'Well done,' says the nice woman. But we still need a seal on both forms.'

" 'And who will affix that seal?', I ask.

" 'The Board of Housing, of course.'

"It is extremely convenient when everything is explained to you. One knows what to do next. So I go to the Board of Housing. But the Board is closed, which means — come tomorrow.

' 'You see, dear citizen,' the housing official explained to me pleasantly next day, 'you live in a privately-owned house. That — we can't put our seal on your form, because the house doesn't belong to us...'

"I return to the militia station without a seal. The woman smiles at me:

" 'O, those boards of housing. So full of scruples... As for their seal, you don't even need it. Anyone can put a seal on your form as long as the seal is a ronud one.'

"Rejoicing about being given such a simple solution, I stand and browse in my memory for acquaintances who own a round seal and who would consent to place it anywhere. And, suddenly, an idea strikes me — Jurgis, of course! He is director of the market place, so he is sure to have a round seal!

"Next day I enter the militia station with Jurgis' seal. My lady official almost jumps from joy:

" 'You see, how easily you found an acquaintance! Now all you need to do is to cross your name from the register in the military commisariat, and all's done!'

"Two days later which I have spent in the commisariat and for which my boss gave me a reprimand, I got my name removed from the register and headed toward the Board of Housing — to get myself registered in a new place. I greeted the officials and asked for a registration form.

" 'A form?' The person in charge was astonished. 'And what for?'

" 'I am moving into a room at my father-in-law's place,' I announce joyfully. 'I must get registered.'

" 'That father-in-law of yours... is he a real father-in-law?'

"I pull the passport from my pocket and slam it on the table — there you are! Here's black on white: the seal, the entry, the signatures — on that day he married that person...

" 'Wellll... an entry in a passport's just an entry, but we believe only in the actual document. You'll have to bring the marriage certificate...'

"It's easy to bring it when the certificate is there. I ran home. And then I brought not only the certificate, but also my wife's passport, and even the father-in-law's passport!

" 'Now, that's quite different,' the person in charge cheered up visibly. 'Now it's obvious that you are married! And yourself... are you employed somewhere?'

" 'Well, who doesn't work nowadays? Of course, I work!"

" 'Then show us a statement from your working place.'

" 'Why bother with the statement when I have my employment certificate in my pocket?'

" 'No, not the certificate, but the statement — that's what we need. A certificate's one thing, and a statement's something else again.'

"I attempt to show some hesitation but the man in charge knew better.

" 'What's wrong with you citizen? Can't you read instructions?

"I hurried out again to bring the identity card. It was really not nice on my part not to know instructions.

" 'Well, that's different now,' the man in charge said pleasantly when I returned the next day with the identity card. 'Now all you need is to come here with your father-in-law, we'll fill out the form ..o. 15, and all will be...'

" Could I fill out that form by myself?' I asked timidly. 'After all it would be faster...'

" 'Not allowed. It's we who fill out the form in your presence,' the man in charge explained to me.

"I left the office thinking how poorly everything is organized! The man is doing his utmost to give me a better service, but his hands are tied by instructions. And what shall I do? My father-in-law starts working in the morning, while I begin in the afternoon. How can we both appear before the man in charge of housing?

"My fatehr-in-law got one day's leave. We went to the office. So we stand there before the man in charge, while he doesn't even take a look at us and keeps filling out the form. Then he tells my father-in-law to sign, I sign next, the man in charge after me, and then his bookkeeper who affixed a fat seal — so that our form be a really sound one. He gave us that jewel of a form and said:

" 'Now to militia, and the case is closed!'

"..o, the case wasn't closed. The woman in the local militia's office looked at the form and said:

" 'And where's your proof that the apartment you're moving to really belongs to your father-in-law?'

" 'But all that is written here,' I showed the form to her.

" 'What, my good fellow?' All I see here is a form, but no proof! Bring the order for the apartment from your father-n-law, then we'll speak!'

"I brought the order.

"-'And does your father-in-law

Continued on page 24

1. Coat-of-Arms of Vilnius — St. Christopher, Vytis and Polish Eagle. — Vilniaus herbas — šv. Kritupas, Vytis ir lenkų Erelis.
2. St. Anne's Church, Vilnius. — Šv. Onos bažnyčia Vilniuje.
3. A stamp issued on the Occasion of the Conventing of the Sejm of Vilnius. — Lenkų išrinktam Vilniaus krašte seimui pagerbti p. ženklas.
4. The Theater Building at Vilnius, where the Sejm held his first Session. Vilniaus teatro rūmai, kur posėdžiavo lenkiškasis seimas, nutaręs prijungti kraštą prie Lenkijos.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part LXXV

By ANTANAS BERNOTAS

Paul Hymans, unable to find a solution in the Vilnius dispute, referred the entire matter to the Council of the League of Nations. The Council, however, recommended that he continue his attempt in the same way. On September 3, 1921, Hymans introduced a revised version of his earlier proposal and demanded that it be accepted as the basis for further negotiations. But both countries turned it down again. The Poles declared that the proposal was too favorable to Lithuania.

Meanwhile the Poles, according to their earlier concordant plans, were busy in the country organizing an election to the sejm of the Vilnius territory. They did not hold a plebiscite as directed by the League of Nations. None of the Lithuanian candidates were accepted. The election took place early in 1922, and only the Polish candidates were voted into office. On February 1, 1922, the newly elected sejm gathered in Vilnius. On February 20 this "sejm", after being in session for 20 days, voted to incorporate the Vilnius territory into Poland; and on March 28, its mission fulfilled, the sejm was dissolved. The League of Nations chose to take further action in the matter and the Conference of Ambassadors, on March 15, 1923, gave judical recognition to the eastern Polish boundaries, including the Vilnius territory as a part of Poland. Poland took posession of the Vilnius territory on April 18, 1923, and the territory became a province of Poland. From that date Polish stamps were circulated in the territory.

There were continued efforts to come to an understanding with the Poles, but they proved fruitless. There were frequent border incidents and other harassments on the part of the Poles, and this situation lasted until 1938.

After settlement of the temporary demarcation line between Poland and Lithuania on the southern border, the small community of Varviškiai in the Kapčiamiestis district was declared a neutral zone. Nevertheless Poland infiltrated this žzone with "volunteers" and exacted heavy tribute from the loval farmers to maintain them. When the Control Commission divided this zone on March, 1923, the bigger part going to Lithuania, the Poles burned down the village of Varviškiai before withdrawing on March 27. The Lithuanian army found only ashes when it arrived on the scene. Desirous of proving to the world that this community belonged in reality to Poland, the Poles issued a series of three stamps on March 26, 1923, with the overprint words: "Samorząd Warwiszki" (Self-Government of Warwiszki). There was no post office at Warwiszki, in fact, and the nearest such office was in Poland-occupied Vilnius terrritory.

(To be continued)

WINSTON CHURCHIL ON BALTIC INDEPENDENCE

"The tenth anniversary of the occupation by the Soviet Union of Latvia, Lithuania and Estonia is a tragic moment for all the people of these three countries. I have read with real distress of the increasing communist persecution and of the mass deportations which are a part of the communist technique.

Latvia, Lithuania and Estonia are still represented in the United Kingdom by their Minister. This, of course, is because the British Government have refused to recognize **de jure** the Soviet occupations. You will remember that Great Britain did not hesitate to recognise these three countries as independent sovereign states in 1918 and 1919. Between the wars these Baltic countries gave clear proof of their profound belief in democracy as understood in this country.

I look forward to the day when these charming Baltic countries will be free from foreign occupation and again able to take their place as independent Christian democratic countries."

(A statement to the press by Winston Churchill, 17th July, 1950)

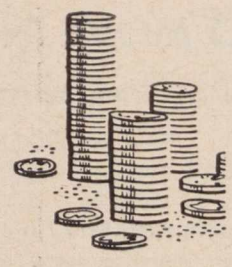

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokamvisas pašto persiuntimo išlaidas.

Dabartinis dividendas 4½ % išmokamas du kart per metus.

TIKIMĖS, kad turėsime progos Jus pamatyti ir patarnauti Jums ir Jūsų namiškiams

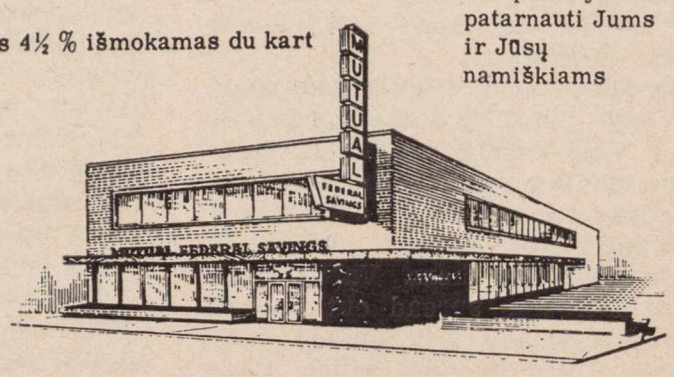

MUTUAL Federal SAVINGS LOAN ASSOCIATION

Pirmadienį, antradienį ir penktadienį nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. vak.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų
Trečiadienį uždaryta visą dieną.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRĘTA MŪSŲ ĮSTAIGOS

Lithuanians Still Feel Independent

Lithuanian Independence Day, which one guest called "the party that no official has to go to, but just about all of them do," was marked last night at a reception by the Charge d'Affairs, ad interim, and Mrs. Joseph Kajeckas at the Lithuanian Legation.

The independence being celebrated has been twice lost — to Nazi and then Soviet rule — since it was proclaimed in 1918. The Legation, still accredited to the United States, has no ties with a home government for over a quarter of a century. The festive Lithuanian dresses which several guests wore last night were made in this country, because the original ones they took with them from Lithuania have long since worn out. And still old holiday was celebrated at the ghost embassy with spirit and gaiety.

(Excerpt from "Washington Post, Feb. 17, 1965, written by Judith Martin.).

BOOKS & PERIODICALS

The Story of Captive Lithuania, by J. Kajeckas. Washington D. C., U.S.A. 1964. 12 pages. An informal survey by the Charge d'Affaires of Lithuania in Washington, dealing mainly with the present position of Lithuania under Soviet rule.

News Digest — International. Quarterly Review of East-West Political Relations and News from Behind the Iron Curtain. Year II. No. 4 — 1964. Published by Australian Lithuanian Information Alliance. Box 62, P. O. Belmore, Sydney NSW. Redaguoja J. P. Kedys. 64 psl: Kaina metams $2.00.

SUMMERTIME

Continued from page 23

agree to take you into the apartment?'

' 'He does!' I light up with joy. 'He signed this form for this very purpose. He, myself, and the man in charge of housing! And the seal was properly affixed!'

" 'He may sign many things, that man in charge of housing. But I don't believe him. Neither him, nor his seals. Bring your father-in-law's passport — if the signature is identical, I'll register you.'

"Shall I mention names?

"Names are unnecessary. All that happened one of these days in Vilnius, at the militia office of the Lenin region. But if you go to another region, and to a different Board of Housing — they will meet you with the same instructions and the same looks."

("Tiesa", Vilnius, Dec. 3, 1964, Translation from the Lithuanian reprinted from Elta, Feb. 16, 1965)

brated has been twice lost — to

Rev. Brown Harris, Mrs. E. Jurgēla, Viceprez. Hubert Humphrey, Miss E. Jurgēla, Rev. E. Gradeckas.

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● After the U.S. senate meeting, commemorating the 47th anniversary of Lithuania's independence, **Vicepresident H. Humphrey,** invited senate chaplain B. Harris, Mrs. E. Jurgēla, Miss Jurgēlaitē and Rev. Gradeckas, who delivered the invocation, to his office (Picture above).

● The Lithuanian Section of **Voice of America** was fifteen years old last month. Lithuanian language transmissions also take place from the Vatican, Rome and Madrid.

● According to the announcement of hospital chairman Sister M. Dolorita, **Dr. K. Bobelis,** Elgine, a Lithuanian physician, will head the research center of artificial kidneys.

● One of the exhibitors at the Arts Council Exhibition 'Sculptors from the Royal College of Art", in London till March 27th, before a tour of the provinces until September, is the young Lithuanian sculptor **Antanas Brazdys.** Born in 1939, he has studied at the Art Institute of Chicago, and at the Royal College of Art from 1961 to 1963, and now lives and works in London. He teaches at the Royal College and at Sheltenham College of Art.

● On the occasion of the consecration of Bishop Pranas Brazys, Pope Paul VI received in audience the new Bishop together with the 265 Lithuanians from Europe and America who had gathered in Rome for the ceremony. In his address, the Pope assured Lithuanians that the affairs of the Lithuanian nation are of special interest to him, and ended with the words, "We shall do everything that is in our power to preserve the ties of the Lithuanian nation with the Curch".

● **Dr. V. Bieliauskas,** chairman of psychology dept. at Xavier College in Cincinnati, Ohio, on Feb. 3 visited Barat College in Chicago. He was invited to tour the psychology dept. of this college, to evaluate the program and recommend improvements to the faculty and students in research. He also lectured to the students and faculty on the topic "New Data on Manliness and Womanliness in Psychological Research."

● Nationalities' Education week was opened at the International Institute, Detroit, on March 13. **Lithuanians** were represented by **A. Jokubaitis** and **Miss Zaparackaitē,** who talked about the Lithuanian language and literature. Works by Donelaitis, Milašius and fairy tales by S. Zobarskas were on exhibit at the Institute.

● On Feb. the first meeting of **Latvian - Lithuanian** organization was held in the Youth Center, Chicago. Its purpose was to get better acquainted with each other — relations of the same ancestors.

The first committee of this organization is made up of 4 Lithuanians and 3 Latvians and the auditing committee — of 2 Latvians and 1 Lithuanian. Chairman is Rev. Dr. A. Baltinis. Others in the committee are Dr. Karps, Dag Vallens and Skirmunts, Gintneris, Jurkus, Bertulis. Members of the auditing committee: Rev. V. Bagdanavičius, Liezolels and Keslers.

Mayor John F. Collins of Boston among Lithuanians at the flag raising ceremonies at the City Hall Plaza, Boston, on the occasion of the 47th Anniversary of the Independence of Lithuania.

Lt. Governor William Milliken presenting Gov. Romney's proclamation to Michigan's Lithuanians on February 16th.

Laisvoji Lietuva

"Tūlas pilietis po Vasario 16 iškilmių, rodydamas savo išmintį susirinkusiam apie jį rateliui, porino: 'Mūsų minėjimai blankūs... Tas pats ir tas pats, — atvaduosime, vaduosime... Nieko naujo...'

Įdomu, kokių naujienų laukia tie mūsų kolonijų kritikai. Laisvės kova tebeina, visai suprantama, tebeina ir kalbos apie pavergtojo krašto išvadavimą. — — —

Ar tai ne reikšminga?

Na, pažiūrėkime, kas gi atsitiktų, jei paklausius "išmintingųjų", sustotume rengę "nuobodžius minėjimus" ir sustotume nuolat kalbėję apie pavergtos tautos žaizdas.

...Neapsiriksime sakydami, kad jei krikščioniui nusibostų kasdieninė malda į Tėvą mūsų, jei jam pasirodytų neprasminga tai kartoti ir kartoti, jei jis panorėtų išsivaduoti iš tos "nuobodžios" , nes kasdien kartojamos, maldos... Netrūktų, — jis visiškai atšaltų nuo savojo tikėjimo. — — —

Mūsų priešai komunistai, jų draugai "liberalai" ir visas kitas neaiškus elementas kaskart drąsiau ir drąsiau mum kužda, kad kalbėti šiandien apie tėvynės meilę yra nemadoje, kad tai yra ne kas kita kaip šovinizmas, ultrapatriotizmas ir visoks kitas blogas "izmas". Tikslas jų labai aiškus. Net akims karšta, bet mes visvien turime ir gerų lietuvių, kurie viso to dar nemato! Dar vis bando teisinti, dar neranda ryžto aiškiam ir balsiai tartam GANA!

Iš tikrųjų, gana demoralizuoti kovojančią už Lietuvos laisvą išsiviją! (ak).

1965 kovo 18

DIRVA

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Iš diskusijų liet. spaudos problemomis New Yorke dail. K. Žoromskio studijoje.

"Ketvirtas kalbėtojas Stasys Goštautas, dirbąs UPI žinių agentūroje Pietų Amerikos skyriuje...

Jis iškėlė aštuonius punktus spaudos lygiui pakelti:

1. Nemaišykim žurnalisto su rašytoju.
2. Iš informacijos nedarykim pamokslų.
3. Neveskime taip atkakliai asmeniškos propagandos.
4. Jeigu neturime užtenkamai specialistų, tuomet duokim pasikalbėjimus ar tik grynai faktų aprašymus.
5. Išmokim perduoti naujienas suglaustai.
6. Iškelkim aprašomo dalyko pozityvias ir negatyvias savybes, bet ne vien vienas ar kitas.
7. Pristatykim dalykus aktualiai ir įdomiai.
8. Nevenkime žvelgti į tai, kas dedasi aplink mus pasaulyje."

(S. Šimoliūno rep.)

1965 kovo 17

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Išeivijos laikraščiai ir žurnalai, taigi ir lietuvių, turi prasmę egzistuoti, kai jie atitinka savo pagrindinį tikslą. Jie nėra ir negali būti skiriami tik rinktiniams skaitytojams (tai galima kalbėti apie specialius žurnalus), bet turi duoti kiekvienam skaitytojui ką nors naudingo, kas padėtų jam bendrauti su pasauliu, juo labiau su išsisklaidžiusiais bendraminčiais... Užtat ir tokio laikraščio paskirtis yra vieniems teikti tik informacijų iš pasaulinių įvykių ar lietuviškos veiklos, gi kitiems — paduoti gerai virškintą maistą. Kitaip vienus kuriuos jis turėtų iš savo skaitytojų eilių išbraukti, o tuo pačiu prasilenktų ir su savo paskirtimi.

Lietuviškų laikraščių, ypač dienraščių, paskirtis yra ne tik duoti žinių... jo paskirtin įeina ir lietuviškų broblemų kėlimas, lietuvybės ugdymas, užsnūdusių žadinimas ir parodymas savo tautos pasiaukojusių žmonų nuopelnų. Tai yra sritys, kurias lietuviška spauda išeivijoje turi paliesti, nes iš to susidaro lietuviškas gyvenimas, kovos už laisvę vedimas ir tarpusavis bendravimas.

Išeivijos laikraščiai neturi galimybių pasiekti tobulumo viršūnių, nes to nėra dar pasiekęs joks laikraštis pasaulyje, nors daugeliui jų netrūksta nei lėšų, nei darbo jėgų. Juoba pilnos tobulybės pasiekti negali išeivių laikraštis, nes jo apimtis, lėšos, bendradarbiai ir skaitytojų skaičius labai ribotas...

1965 kovo 20

TĖVIŠKĖS MAIDAI

...Apsilankiusį svečią mielai priimame, vaišiname, giriamės geru uždarbiu, rodome draugų įvairiomis sukaktuvių progomis padovanotas gražias dovanas ir suprantame, kad tas ar anas svečias liūdnai žvelgia į rodomus kristalo indus, naujausią televiziją... Nejaugi nesupranta, kiek visa tai kainuoja, kiek pinigo tam išleista.

Bet supranta ir pats šeimininkas, kad lietuviškam kambariui pilnutinį grožį ne kristalai suteikia.

Ne paslaptis, kad mūsų plačioji visuomenė savajam kūrėjui, savajam dailininkui reiškia kažkokį abejingumą. Ne paslaptis, kad retai kurio puikaus namo kambarių sienas puošia lietuvio dailininko paveikslas. Nėra paslapties, kad knygų spintelėse nepamatysim lietuvių rašytojų knygų bei poezijos rinkinių. Trūksta mums meilės savai knygai, pritrūksta vietos knygų lentynose savai istorijai (ten juk guli angliškoji literatūra sūnaus ar dukros skaitoma ar net ir vaikiškoji anglų kalba enciklopedija).

Sunkūs buvo kūrimosi metai: vargome, statėme, dirbome, nebuvo kažkaip ir atliekamo skatiko. Tačiau šiandien, kai įsitaisę savo liuksusiniuose rūmuose teisinamės (net neparaudonuodami!) neturį atliekamo svaro knygai nusipirkti, laikraščio prenumeratą apsimokėti, vaikučiams lietuviškų pasakėlių knygelę padovanoti, darome didžiausią gėdą savo tautai...

1965 sausio 26

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach. Westwood, Beverly Hills & Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California
EXbruck 4-9144 EX 4-2986
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

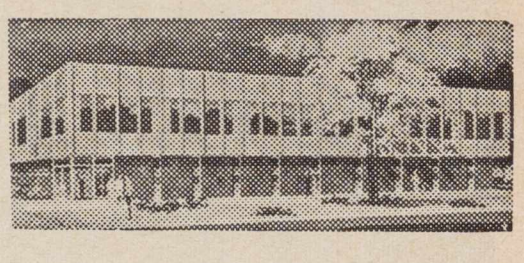

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel.: 656-6330 ir 242-4395

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,
VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE
6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875
CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

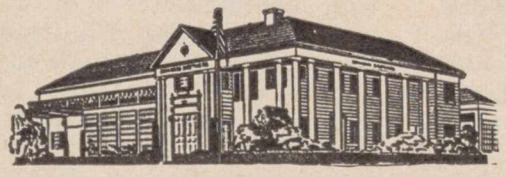

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas
ADOLPH CASPER
Namų Telefonas
284 - 6489

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,**
974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. **vedama Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia ir populiariausia radijo programa Chicagoje.
Nuo šių metų kovo mėn. 15 d.
transliuojama iš naujos ir galingos radijo stoties WXRT — radijo banga FM — 93,1.
Kas dieną nuo 7 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Henrikas Žemelis.**
Adresas: MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill. 60636. tel GRovehill 6-2242.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—945 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Pranešėjai: **Patricia Brandza ir Algis Zaparackas**
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224
"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
STATION WWIN — 1400 K. C.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val.
42metrų banga (9.370 kl.).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rr., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)

Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 9:30. 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

WILKES-BARRE, PA.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3.30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston, Pa.
Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B. Danis, dr. B. Kaslas, N. Bajorienė ir Vacl. Romanas. Pranešėja N. Bajorienė.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON, D. C.

Voice of America — Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pirmoji (pusės vaandos) **laida** duodama kasdien Lietuvos laiku 20 valandą trumpomis 13, 16, 19, 31, 41 ir 49 metrų bangomis. Ji **kartojama** 21 val. 30 min. — 19, 25, 31, 41 ir 49 mtr. bangomis.
Antroji (rytinė, 4-tos val.) **laida** Lietuvos laiku duodamas 6 val. 30 min. ryto — 31, 41 ir 49 metrų bangomis.
JAV-se standartiniu žiemos laiku laidos
JAV-se stand. žiemos laiku laidos girdėti **New Yorke** 12 val. dieną, 1:30 p.p. ir 10:30 val. vak.; **Chicagoje** — viena val. anksčiau; Los Angeles trim val. anksčiau.
Argentinoj, Brazilijoj, Columbijoj: 2 val. p.p., 3:30 ir 12:30 val. naktį; Venezueloj — pusantros valandos anksčiau.
Australijoj: Sidney, Melbourne, Tasmanijoj — 3 val. ryto, 4:30 ryto ir 1:30 v. p.p. Adelaidėje — pusvalandžiu anksčiau; Perthe — 1 val. naktį, 2:30 ryto ir 11:30 dieną.
Vokietijoj, Prancūzijoj, Ispanijoj — 6 v. vak., 7:30 v. vak. ir 4:30 ryto.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis.
Brooklyn, N. Y. — DARBININKAS; J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Markus,
Chicago, Ill. — K. Babickas; Balys Brazdžionis; DRAUGAS; J. Karveis; MARGINIAI; H. Naujoks; B. Pakštas; I. Sakalas, A. Semėnas; B. Štangenbergas; P. Švelnys; TERRA.
Cicero, Ill...— J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — S. Bakšys; J. Pleinys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library.
Winnipeg, Man. — Br Bujokienė.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kida — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE "LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

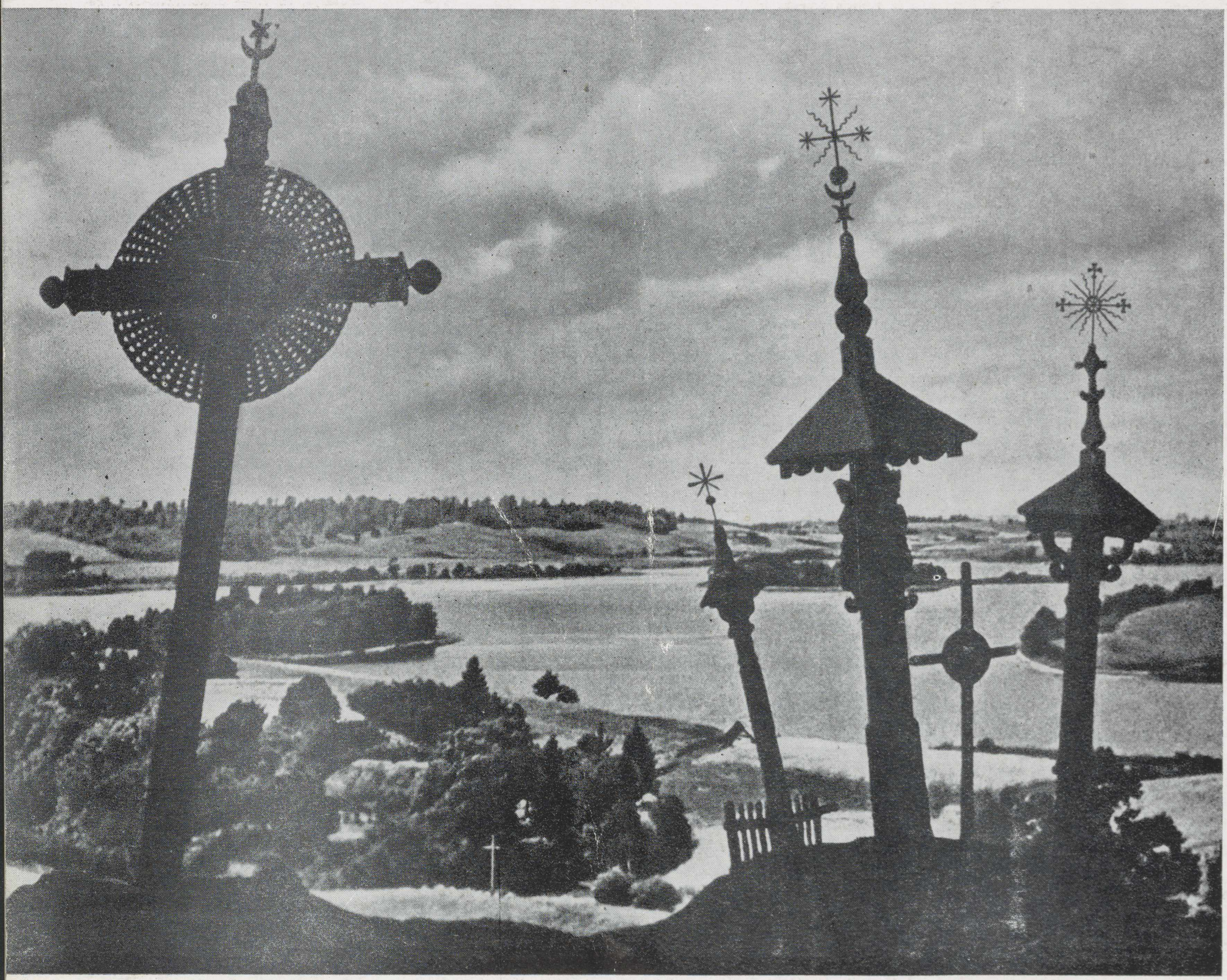

KRYŽIŲ LIETUVA.

LIETUVIŲ
DIENOS